

بِسْمِ تَعَالَى

سازمان حج و زیارت

اداره آموزش و مطالعات کارکنان

قوانین و مقررات ضروری عربستان سعودی

برای کارکنان کشورهای اسلامی (کاربردی و عملیاتی)

تهیه و تدوین: اسداللهی

بهار: ۱۳۹۱

۴	فصل اول
۴	اطلاعات عمومی:
۴	مناطق اداری و مقررات مربوط به آن:
۵	روزنامه های عربستان
۶	موادی از قانون اساسی (بنیادین)
۶	سیستم حکومتی
۹	نظام قضایی
۱۳	فصل دوم
۱۳	قوانین مربوط به ورود و خروج از عربستان
۱۳	روادید
۱۳	شرایط دریافت روادید حج تمتع
۱۴	شرایط دریافت روادید عمره مفرده
۱۵	روادیدهای اعطایی
۱۵	مقررات خطوط هوایی عربستان
۱۷	قانون ولی امر
۱۸	قانون کفالت
۱۹	قانون اقامت
۲۰	کاربردی در امور حج و عمره
۲۰	قوانین گمرکات
۲۱	قانون محموله متخلف
۲۱	انگشت نگاری
۲۲	مواد مخدر
۲۲	الف) نحوه کشف مواد مخدر
۲۲	ب) نحوه برخورد قضایی
۲۳	ج) مواردیکه در قانون مبارزه با مواد مخدر در عربستان سعودی منجر به اعدام می شوند
۲۳	هتل ها و مقررات آنها
۲۳	الف) نرخهای هتل ها
۲۴	ب) شرایط هتل ها:
۲۴	مقررات مربوط به پول و ارز تقلبی
۲۴	برخی از مواد قانون جزایی جعل و کپی اسکناس
۲۵	صرافی سیار
۲۵	قاچاق مشروبات الکلی ^۱
۲۵	قانون بیمه
۲۵	بیمه تجاری
۲۵	بیمه تعاونی

۲۶	..... ضوابط مربوط به استفاده از اینترنت و تلفن همراه
۲۷	..... قوانین و مقررات عربستان در خصوص استفاده از تلفن همراه در مسجد النبی و مسجد الحرام
۲۸	..... برخی مقررات راهنمایی و رانندگی و لایحه اجرایی
۲۸	..... تخلفات راهنمایی و رانندگی
۲۹	..... حوادث رانندگی
۲۹	..... اقدامات اولیه در خصوص زائر تصادفی
۳۰	..... مراحل و میزان دیه حوادث منجر به قطع عضو، فوت و.....
۳۱	..... مراحل انتقال جسد به ایران
۳۲	..... تنازل
۳۳	..... فصل سوم
۳۳	..... مقررات مربوط به اماکن مقدسه
۳۳	..... مسجد الحرام
۳۳	..... مسجد النبی
۳۵	..... قبرستان بقیع
۳۶	..... نحوه برخورد مأموران سعودی با زائران در قبرستان بقیع
۳۷	..... سب خلفا
۳۸	..... فصل چهارم
۳۸	..... هیات امریه معروف ونهی از منکر در عربستان
۴۰	..... اتهام خلوت بانامحرم
۴۰	..... مصادیق اتهام خلوت بانامحرم
۴۰	..... شرایط و نحوه دستگیری
۴۱	..... تلصیق
۴۱	..... نحوه رسیدگی دادرسی اتهام تلصیق
۴۳	..... فصل پنجم
۴۳	..... موسسات وابسته به وزارت حج عربستان سعودی
۴۳	..... الموسسه الاهلیه لمطوفی حجاج ایرانی
۴۴	..... موسسه ادلاء بالمدينة المنوره
۴۴	..... النقبه العامه للسيارات (سند یکای عمومی اتومبیل ها)
۴۵	..... مكتب الوكلاء الموحد
۴۵	..... مكتب الزمازم
۴۵	..... الدفاع المدني (دفاع شهری)

کشور عربستان سعودی یکی از کشورهای حاشیه خلیج فارس است که در شبه جزیره عربستان واقع شده است و از شمال با عراق و اردن از شمال شرقی با کویت ، خلیج فارس ، امارات ، قطر و از شرق با عمان و بحرین و از جنوب با یمن و از غرب به دریای سرخ محدود می شود . ۹۰٪ جمعیت این کشور عرب و بقیه از کشورهای آسیائی و آفریقائی هستند که بالغ بر ۷ میلیون نفر می شوند.

زبان رسمی کشور عربی می باشد و زبان دوم آن انگلیسی است که بیشتر در دستگاه های دولتی و مراکز تجارتي و دانشگاه های آن کشور استفاده می شود علاوه بر این دو زبان اردو و پشتو نیز در میان مهاجرین رایج است . پایتخت عربستان شهر ریاض است و مرکز سیاسی آن کشور به شمار می رود . مکه و مدینه دو شهر مقدس عربستان هستند که همه ساله پذیرای میلیون ها مسلمان از سراسر جهان برای انجام مناسک عمره و حج هستند و عمده دلیل شهرت عربستان نیز به همین موضوع ارتباط پیدا می کند . جده یکی از مهمترین بنادر عربستان سعودی است که علاوه بر موقعیت ممتاز تجاری و بازرگانی از نظر سیاسی نیز برای سعودی ها مهم است و بیش از این نیز پایتخت عربستان بوده است و نیمی از زائران عمره و حج برای ورود به مکه و مدینه از فرودگاه این شهر استفاده می کنند. ادارات و مؤسسات در عربستان به دو دسته خصوصی و دولتی تقسیم می گردند: که بعضی از مؤسسات خصوصی مثل مؤسسه مطوفین حجاج ایرانی قسمتی از عملیات اجرائی حج را انجام می دهند.

ساعات کار ادارات دولتی از ساعت ۷/۳۰ لغایت ۱۴/۳۰ و مؤسسات خصوصی در دو نوبت صبح ها از ساعت ۸ - ۱۲ و بعد از ظهر ۲۰ - ۱۶ می باشد و بانک ها نیز در دو نوبت ۸/۳۰ - ۱۲/۳۰ و بعد از ظهر ها ۱۷ - ۱۹ می باشد. در اوقات پنجگانه نماز کلیه ادارات دولتی و مؤسسات خصوصی در عربستان به مدت ۳۰ دقیقه موقتاً تعطیل می شوند.

مناطق اداری و مقررات مربوط به آن:

عربستان به ۱۳ منطقه اداری تقسیم می شود:

۱- ریاض پایتخت (۴/۷ میلیون نفر سال ۲۰۰۰ م). ۲- مکه مکرمه. ۳- مدینه منوره. ۴- قصیم و مرکزش: بریده. ۵- منطقه شرقیه و مرکزش: دمام. ۶- عسیر و مرکزش: أبها. ۷- تبوک. ۸- حائل. ۹- حدود شمالی و مرکزش: عرعر. ۱۰- جیزان. ۱۱- نجران. ۱۲- الباحه. ۱۳- جوف و مرکزش: سکاكا.

هر یک از این مناطق دارای یک امیر می باشند که از میان خاندان آل سعود برگزیده می شوند که دارای مرتبه وزیر هستند و از اختیارات وسیعی برخوردار می باشند و با توجه به اینکه در عربستان سعودی دستگاه تحقیق و تعقیب قضائی زیر نظر وزارت کشور می باشند امراء در این خصوص نیز دارای اختیاراتی در حد بالا هستند.

ب) جمعیت ، روزملی ، تاریخ ، اوزان ، تعطیلات رسمی ، ساعات کاری و اوقات نماز

جمعیت : آمار جمعیتی عربستان در منابع مختلف بین ۲۴ تا ۲۷ میلیون نفر ذکر شده است.

روز ملی: این کشور ۲۳ سپتامبر (ایلول) را به عنوان یادبود یکپارچه‌سازی کشور و تأسیس آن به دست ملک عبدالعزیز بن عبدالرحمن آل سعود در سال ۱۳۵۱ هـ ۱۹۳۲ م، جشن می‌گیرد.

تاریخ: براساس تقویم هجری است. سال قمری ۳۵۴ روز است.

اندازه و وزن: اندازه براساس نظام متری، و وزن براساس کیلوگرم است.

تعطیلات رسمی: ۱- تعطیلی پایان هفته پنج‌شنبه و جمعه ۲- تعطیلی عید فطر: از بیست و پنجم رمضان تا پنجم شوال به مدت ده روز ۳- تعطیلی عید قربان: از پنجم ماه ذیحجه تا پانزدهم همان ماه به مدت ده روز ۴- تعطیلی روز ملی: ۲۳ سپتامبر.

ساعات کاری ادارات دولتی: از صبح شنبه تا چهارشنبه از ساعت ۷/۳۰ صبح تا ۲/۳۰ بعد از ظهر باز هستند.

بخش خصوصی: از ۸ صبح تا ۱۲ ظهر، و ۴/۳۰ بعد از ظهر تا ۸ شب به کار اشتغال دارند.

بانکها: از ساعت ۸/۳۰ صبح تا ۱۲ ظهر و ۵ عصر تا ۷ شب به کار اشتغال دارند.

ادارات دولتی و مؤسسات بخش خصوصی، روزهای پنج‌شنبه و جمعه تعطیل هستند. زیرا این دو روز در عربستان، تعطیل رسمی است.

ساعات کار بازارها و فروشگاههای تجاری: بازارها و فروشگاهها از ۸ صبح تا ۱۰ شب باز هستند. همچنین فروشگاههای بزرگ و تجارتخانه ها ۲۴ ساعته باز هستند. همه فروشگاههای تجاری و تجارتخانه‌ها و دیگر مراکز مانند (پمپهای بنزین، بانکها، دفاتر پست، خدمات کارگزاری) که با مردم در ارتباط هستند، ملزم هستند در اوقات پنجگانه نماز، به مدت ۳۰ دقیقه موقتا محل را تعطیل کنند.

اوقات نماز: معمولاً اوقات نمازهای پنجگانه، یعنی نماز صبح، ظهر، عصر، مغرب و عشاء براساس اوقات محلی، هر روز در روزنامه به چاپ می‌رسد. در این ساعات مؤسسات دولتی موقتا تعطیل می‌شوند؛ و مردم در اماکن عمومی برای ادای نماز اجتماع می‌کنند.

روزنامه های عربستان

بارزترین روزنامه هایی که در عربستان منتشر می‌شوند عبارتند از:

الجزیره (در ریاض منتشر می‌شود)، المدینه (در جدّه منتشر می‌شود)، الندوه (در مکه مکرّمه منتشر می‌شود)، عکاظ (در جدّه منتشر می‌شود)، الوطن (در أبها منتشر می‌شود)، الشرق الاوسط (در لندن منتشر می‌شود)، الیوم (در دمام منتشر می‌شود)، الحیاه (در لندن منتشر می‌شود) الریاض (در ریاض منتشر می‌شود)، الصباح (در تبوک منتشر می‌شود)، البلاد؛ و روزنامه های انگلیسی: سعودی جازیت، و آراب نیوز.

قوانین و مقررات عربستان مشتمل بر قوانین شورای وزیران، و مجلس شورا است، پس از تصویب، در روزنامه‌های رسمی این کشور به چاپ می‌رسد؛ و معمولاً دو ماه پس از انتشار بدان عمل می‌شود.

کشور عربستان سعودی دولتی عربی و اسلامی با حاکمیت تام است. دینش اسلام، و قانونش کتاب خداوند متعال و سنت رسول خدا (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ) است. و زبانش فقط عربی، و پایتختش ریاض است. در عربستان اسلام تنها دین رسمی است و مذهب رسمی آن حنبلی است که یکی از مذاهب چهار گانه اهل سنت است و بیش از ۹۰٪ مردم این کشور را در بر می گیرد. مذاهب دیگر اهل تسنن و مذهب شیعه نیز در عربستان رواج دارند و شمار بسیار اندکی از بومیان این کشور دارای دین های یهودی و مسیحی هستند. نیمه افراشته کردن پرچم و یا تماسش با زمین، یا آب به دلیل احترام به جمله شهادت نوشته شده بر روی پرچم، جایز نیست.

دو عید کشور عبارتند از عید فطر و قربان.

پرچم کشور به شرح زیر است: الف) رنگش سبز است. ب) عرض آن برابر دو سوم طول آن است. ج) در وسط آن جمله (لا إله إلا الله محمد رسول الله) قرار می گیرد. در زیر جمله، شمشیر بدون غلافی وجود دارد. این پرچم هیچگاه نیمه افراشته نمی شود.

آرم عربستان: آرم عربستان مرکب از دو شمشیر متقاطع است که در قسمت خالی آن یک درخت خرما قرار دارد.

سیستم حکومتی

سیستم حکومتی در عربستان، پادشاهی است.

حکومت فقط در انحصار پسران پادشاه مؤسس، عبد العزیز بن عبدالرحمن فیصل آل سعود و پسران پسران او است. و با صالح ترین آنها براساس کتاب خدا و سنت رسول خدا (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ) بیعت می شود. ولی عهد را پادشاه انتخاب می کند و او را به امر ملوکانه از ولایت عهدی معاف می کند. ولی عهد به صورت تمام وقت به ولایت عهدی می پردازد و نیز کارهایی را که پادشاه بر عهده او می گذارد، انجام می دهد.

در صورت فوت پادشاه، ولی عهد تا زمان اخذ بیعت، قدرت پادشاه را در دست می گیرد. مالیاتها و عوارض - جز در صورت ضرورت و براساس عدل - گرفته نمی شود. و لذا تحمیل مالیات، یا اصلاح، یا لغو، یا بخشودگی بخشی از آن جز به موجب قانون جایز نیست. زکات در مصارف شرعی هزینه می شود.

قدرت در کشور متشکل از: قوه قضائیه، قوه مجریه، و قوه تنظیمیه (مقننه) است. و پادشاه مرجع این سه قوه است. منبع فتوی در عربستان، کتاب خدا و سنت رسول او (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ) است. و قانون، ترتیب هیأت علمای بزرگ، اداره تحقیقات علمی، فتوا و تخصصهای آن را تعیین می کند. تعیین قضات و پایان دادن به خدمتشان در اختیار پادشاه، و براساس پیشنهاد شورای عالی دادگستری براساس آنچه که در قانون آمده است می باشد.

پادشاه، ریاست هیأت وزیران را بر عهده دارد و اعضای هیأت وزیران، وی را در ادای این وظیفه یاری می کنند.

نایب رئیس شورای وزیران، و وزیران عضو در شورای وزیران را پادشاه تعیین می‌کند و با فرمان ملوکانه به کارشان خاتمه می‌دهد.

نایب رئیس شورای وزیران، و وزیران عضو در شورای وزیران همگی در برابر پادشاه مسئول اجرای شریعت اسلامی و قوانین و سیاستهای عمومی کشور هستند.

پادشاه می‌تواند هیأت وزیران را منحل کند، و یا مجدداً تشکیل دهد.

پادشاه، فرمانده کل نیروهای مسلح است و اوست که افسران را تعیین، و یا به خدمتشان پایان می‌دهد.

پادشاه، حالت فوق‌العاده، بسیج عمومی و جنگ را در کشور اعلام می‌کند.

پادشاه در صورت سفر به خارج از کشور، طی صدور فرمان ملوکانه، ولی‌عهد را جانشین خود در اداره امور کشور براساس رعایت مصالح ملت می‌کند.

وضع قوانین و لوایح در جهت مصححت، و یا رفع مفسده در امور کشور براساس قوانین شریعت اسلامی بر عهده قوه تنظیمیه (مقننه) است. این قوه، اختیارات یا حوزه تخصصهای خود را براساس این قانون و قوانین شورای وزیران و مجلس شورا اعمال می‌کند.

در عربستان به معنای مصطلح قوه مقننه وجود ندارد. مجلس عربستان هم مجلس قانونگذاری نیست بلکه جنبه مشورتی دارد.

پادشاه می‌تواند مجلس شورا و شورای وزیران را برای جلسه مشترک فراخواند. همچنین می‌تواند هر که را صلاح می‌داند برای گفتگو در اموری که ضرورت دارد، در این جلسه دعوت کند.

اصطلاحات قانونی خاص

کشور عربستان سعودی اصطلاح «نظام» را هم‌ردیف قانون تلقی می‌کند. «نظام» واژه‌ای است که بیانگر یکی از قوانین است؛ نمونه آن: «نظام المرور: قانون راهنمایی و رانندگی» یا «نظام الاجراءات الجزائیه: قانون اجرائیه‌های جزایی» و ... است. «نظام» همانند «قانون» است که گاهی قانون اساسی، یا لایحه، یا تابلویی ارشادی است، مخالفت با آن مجازات دارد. گاهی هم ممکن است آموزشها یا تعلیمات معینی باشد.

برخی از اصطلاحات قانونی

فرمان ملوکانه: سندی رسمی و مکتوب با امضای پادشاه است که بیانگر اراده مستقیم و منحصر به فرد پادشاه است. این فرمان بسیار مهم است زیرا برخاسته از اراده پادشاه است.

استناد قانونی به دستور پادشاه: فرمان پادشاه عبارت است از قدرت یا تمایل پادشاه براساس خواست وی به عنوان ولی امر در هر آنچه به صلاح کشور می‌داند. فرامین ملوکانه زمان معینی برای صدور ندارند. (فرمان ملوکانه با همه این ویژگیها، به عنوان قوی‌ترین مکانیسم قانونگذاری در عربستان محسوب می‌شود.

مرسوم ملوکانه: وثیقه‌ای رسمی است که بیانگر اراده پادشاه در موافقت با موضوعی است که قبلاً بر شورای وزیران و مجلس شورا عرضه شده و هر کدام در قبال آن تصمیمی اتخاذ کرده اند که نهایتاً این قضیه برای اجرا و رسمیت یافتن مستلزم نظر پادشاه (ملک) است. اسناد قانونی در اینجا، همان قدرت و تمایل پادشاه با امری است که از دو

ناحیه بر او عرضه شده است. بیشترین مرسوم ملوکانه در ارتباط با موافقت پادشاه با طرح «نظام یا قانون» یا موافقت با «توافقنامه بین‌المللی» است.

فرمان سامی (والا) : وثیقه‌ای رسمی است که بیانگر اراده رئیس شورای وزیران (پادشاه یا نایب اول و یا نایب دوم او در صورت برعهده داشتن ریاست مجلس) است.

تصمیمات (بیانیه) شورای وزیران : سندی رسمی با ساختاری معین است که بیانگر خواست و اراده شورای وزیران است. تصمیمات شورای وزیران از مهم‌ترین قوانین هستند؛ این اهمیت تنها از ناحیه قدرت نیست بلکه اعتبار آن به سبب صدور بیشترین قوانین ملموس در امور روزمره است. و در واقع بیانگر اراده شورای وزیران (همه وزیران عضو) است. این تصمیمات، قانونی و اجرایی است، که دوشنبه هر هفته پس از تشکیل جلسه صادر، و در روزنامه رسمی منتشر می‌شود و در اخبار اعلام می‌گردد.

تصمیمات مجالس عالی : عبارت است از مستندات رسمی که بیانگر اراده مجلس در زمینه تخصصی آن است. در عربستان تعدادی مجلس عالی وجود دارد. این مجالس در زمینه‌های معینی تخصص دارند که صلاحیتهای مشخصی نیز براساس قانون بر عهده آنان است. به عنوان مثال شورای عالی قضاوت، یک نمونه از بیانیه‌هایش، اعلام رؤیت شرعی هلال عید فطر است.

خلاصه ساختار حکومتی

نوع حکومت در عربستان به صورت پادشاهی مطلق و در دست آل سعود است. نام کشور نیز منصوب به همین خاندان است و در این کشور سه قوه مقننه، مجریه و قضائیه از یکدیگر متمایز و مجزا شده اند اما نوع رژیم شیوه اختلاط قوا بوده و همه امور قائم به ذات پادشاه است و تصمیم‌گیرهای استراتژیک در عربستان از جانب پادشاه صورت می‌گیرد.

در بخش قوه مجریه که پادشاه ریاست آن را بر عهده دارد و او حق عزل و نصب وزرای کابینه را دارد، وزرا در برابر شاه مسئول هستند و تصمیم‌گیری نهائی در همه امور با پادشاه است.

مجلس در عربستان بیشتر جنبه مشورتی دارد، عزل و نصب رئیس آن و معاون و دبیر کل مجلس با پادشاه است در عربستان قوه قضائیه مثل دو قوه دیگر به طور مستقیم زیر نظر پادشاه قرار دارد.

اعضای شورای عالی قضائی که از ۱۲ نفر قاضی ارشد تشکیل شده و همچنین عزل و نصب قضات، وزیر دادگستری توسط پادشاه صورت می‌گیرد در مواقعی پادشاه باید برای بعضی از امور جمله رعایت قوانین اسلامی سنن و آداب و رسوم آل سعود تأیید علما و رهبران دینی در این کشور جلب نماید.

در حال حاضر ملک عبد الله پادشاه عربستان و رئیس شورای وزیران است.

برادرش شاهزاده نایف بعنوان ولیعهد و معاون اول رئیس شورای وزیران و وزیر کشور (از ۳۶ سال پیش تاکنون) و رئیس شورای عالی حج می‌باشد.

کلیه وزارتخانه‌های حاکمیتی (دفاع، کشور، خارجه) و سازمان‌های حاکمیتی از قبیل سرویس اطلاعاتی و سازمان امنیت در دست شاهزاده‌های درجه یک خاندان می‌باشد.

انتخاب وعزل و نصب پادشاه و ولیعهد براساس طرح جدید ملک عبدالله در دست شورای بیعت است که متشکل از فرزندان ملک عبدالعزیز و یا نوادگان ارشد وی است.

در حال حاضر در عربستان سعودی وزارت خارجه در اختیار فیصل ها ، وزارت کشور در اختیار نایف ها که امیر نایف وزیر کشور و پسرش معاون اوست می باشد. و حاکمان حتماً باید از فرزندان عبد العزیز موسس حکومت آل سعود باشند .

بسیاری از بزرگان عربستان سعودی به خاندان بزرگ آل شیخ وابسته اند که از نوادگان محمد بن عبدالوهاب بنیان گذار فرقه وهابیت می باشند ، این بزرگان با خانواده شاهی پیوند نزدیکی دارند. در حال حاضر (عبد العزیز آل شیخ) مفتی کبار عربستان می باشد در عربستان هیچ گونه حزب سیاسی و انتخاباتی وجود ندارد ، نظام دادرسی وابسته به دولت و نیروی انتظامی (شرطه) آن کشور موظف به اجرای قانون های امر به معروف و نهی از منکر هستند.

در این کشور در حال حاضر سه جناح عمده در داخل آل سعود وجود دارد:

گروه اول خاندان فهد است که به صورت غالب در خانواده سعودی هستند و از نایف بن عبدالعزیز ، سلطان بن عبد العزیز ، سلمان بن عبد العزیز که همگی از یک مادر هستند تشکیل شده است و به قبیله سدید وابسته اند. گروه دوم که ملک عبدالله از آن خانواده در حال حاضر پادشاه عربستان است و از مادر دیگری می باشد که وابسته به قبیله شمر هستند ، سعود بن فیصل وزیر امور خارجه نیز در این گروه است. گروه سوم فرزندان فیصل هستند که فاقد تشکیلات گروهی هستند و افرادی چون خالد بن فیصل و ترکی فیصل به آن تعلق دارند.

نظام قضایی

(ماده ۵۲ از قانون اساسی) تعیین قضات و پایان دادن به خدمت آنان به فرمان پادشاه و براساس پیشنهاد شورای عالی قضا است.

شورای عالی قضا، مسؤولیت تفسیر شرع و بازنگری همه احکام صادره از محاکم همچون اجرای مجازات اعدام، قطع اعضای بدن، و سنگسار را بر عهده دارد.

از جمله اعضای این شورا که پادشاه، وی را تعیین می کند، نماینده وزارت دادگستری است. در صورت غیبت اعضای شورای عالی قضا در یکی از جلسات، مسؤولیت انتخاب جانشینان بر عهده وزیر دادگستری است.

مسؤولان اصلی بازداشت کننده عبارتند از: ۱- پلیس امنیت عمومی (اداره اطلاعات) ۲- پلیس دادستانی عمومی. ۳- پلیس دینی معروف به «داوطلبان» یا «هیأت امر به معروف و نهی از منکر». گروه اول و دوم زیر نظر وزیر کشور هستند.

اما گروه سوم مکلف به تضمین پایبندی قاطع (مردم) به رفتار حاکم بر جامعه هستند بنابراین آنان از نظر تئوری هیأتی شبه مستقل هستند. اما در اقدامات عملی به صورت تنگاتنگ با پلیس و امیران منطقه همکاری می کنند. و از آنان خواسته می شود افراد مشکوک را پس از بازجویی، به پلیس امنیت عمومی (اطلاعات) تسلیم نمایند.

حکم اعدام معمولاً قطع گردن با شمشیر است که روزهای جمعه به اجرا درمی آید. اگرچه در مورد زنا به صورت سنگسار است.

براساس بیانیه شورای وزیران به شماره ۶۵۳ تاریخ ۱۳۸۰/۱/۲۵ ه. و مرسوم ملوکانه به شماره ۱۱۴ تاریخ ۱۳۸۰/۱۱/۲۶ ه. صادر گردید.

هرکس به قصد کلاهبرداری، مهرها و امضاهای ملوکانه، یا مهرهای عربستان، یا امضا و مهر رئیس شورای وزیران را جعل کند؛ همچنین اگر کسی آن مهرها و امضاها را با آگاهی از جعلی بودن آنها، مورد استفاده قرار دهد و یا زمینه استفاده آنها را برای دیگری فراهم کند، به مجازات حبس از پنج تا ده سال، و جریمه مالی از پنج تا ده هزار ریال محکوم می‌شود.

قانون زندان و بازداشت

وزیر کشور می‌تواند در جرایمی که مرتبط با امنیت داخلی است، حکم زندان یا بازداشت را صادر کند. همچنین می‌تواند، حکم زندان یا بازداشت خارجیان را در اماکن خاصی صادر کند. ضروری است هر فرد زندانی یا بازداشت شده، پیش از ورود به زندان یا بازداشتگاه، بازرسی شود؛ و وسایل همراه وی مانند پول یا اشیای قیمتی از وی گرفته شود؛ و در کمد زندان یا بازداشتگاه به امانت سپرده شود تا هنگام آزادی به او تسلیم گردد.

در صورت اخلال نظم توسط زندانی یا بازداشت شده می‌توان مجازاتهای زیر را اعمال نمود. این مجازاتها عبارتند از: حبس انفرادی به مدتی که بیشتر از پنج روز نیست. محرومیت از همه یا بخشی از امتیازهای ملاقات یا مکاتبه و دیگر امتیازها. شلاق که بیشتر از ده ضربه نیست. در حالت تکرار تخلفات زندانی یا بازداشت شده:

در چنین حالتی علاوه بر شلاق زندانی یا بازداشت شده، می‌توان زندان انفرادی را دوبرابر کرد. اگر زندانی یا بازداشت شده، مرتکب ناآرامی یا تعدی گردد، مدیر زندان می‌تواند دستور دهد به مدت هفتاد و دو ساعت به دستان وی دستبند بزنند.

استفاده از سلاح‌های گرم، علیه زندانیان، یا بازداشت‌شدگان در موارد زیر مجاز است: جلوگیری از هجوم یا مقاومت همراه با زور چنانچه نتوان با وسایل دیگری از آن ممانعت کرد. ممانعت از فرار اگر با وسایل دیگر نتوان از آن جلوگیری کرد. ابتدا باید شلیک هوایی انجام داد، در صورتی که نتیجه‌بخش نباشد افراد مسئول حراست می‌توانند به سمت ساق پا، یا دست‌های زندانی، یا بازداشت شده، شلیک کنند؛ تا هجوم، یا مقاومت و یا تلاش وی را برای فرار متوقف کنند. زندانی یا بازداشت شده‌ای را فراری دهد؛ یا تلاش کند او را فراری دهد.

اتهام جاسوسی

نزدیک شدن به مناطق نظامی که آن را مناطق ممنوعه می‌نامند منجر به اتهام جاسوسی خواهد شد. براساس قوانین عربستان مجازات این جرم، اعدام است.

زبان عربی، زبان رسمی مورد تأکید در بررسی شکوائیه‌ها است. و سخنان غیر عرب‌زبانان از طریق مترجم استماع می‌شود. و هرآنچه به وی تفهیم می‌گردد، و یا به زبان خودش پاسخ می‌دهد، ثبت شده، و از او امضا گرفته می‌شود. و ترجمه سخنان به زبان عربی ثبت شده، سپس از وی و مترجمش امضا گرفته می‌شود. و ترجمه‌ای مورد وثوق از مستندات نوشته شده به زبان خارجی به زبان عربی تقدیم دادگاه می‌گردد.

طرفهای نزاع یا نمایندگان آنها در دعوی اداری در روز معین برای بررسی نزاع حضور می‌یابند. چنانچه خواهان در دادگاه حاضر نشود، و قبلاً نیز عذر قابل قبولی تقدیم نکرده باشد، آن دایره می‌تواند به درخواست خوانده، دادرسی را فیصله داده، و یا اقدام به ختم دادرسی نماید. چنانچه اقدام به ختم دادرسی نماید، خواهان می‌تواند درخواست تجدید نظر کند، و آن دایره نیز تاریخی برای دادرسی، و ابلاغ به خوانده اعلام می‌کند. چنانچه خواهان در دادگاه حاضر نشود، و قبلاً نیز عذر قابل قبولی تقدیم نکرده باشد. آن دایره، ختم دادرسی را اعلام می‌کند. و به درخواست وی پاسخ داده نمی‌شود. مگر با تصمیم کلی هیأت بازنگری. اما اگر خوانده در دادگاه حاضر نشود آن دایره، دادرسی را به جلسه دیگری موکول کرده، که به خوانده ابلاغ می‌گردد. چنانچه در جلسه بعدی حضور نیابد، آن دایره به خواسته فیصله می‌دهد. و حکم در همه حالات حضوری محسوب می‌شود.

متهم در جلسات دادرسی تأدیبی غیر کیفری و جزایی (کیفری) به تنهایی حاضر می‌شود. و دفاع خود را کتبی یا شفاهی عرضه می‌کند. متهم می‌تواند از وکیل کمک بگیرد، و یا درخواست حضور شهود، به منظور استماع گفته‌های آنان بنماید. بنابراین اگر متهم پس از دریافت ابلاغ صحیح، در دعوی تأدیبی (غیر کیفری) در دادگاه حاضر نشود، ضروری است دایره، پیگیری اقدامات محاکمه را بنماید. اما در دعوی جزایی چنانچه به متهم ابلاغ گردیده باشد، و در دادگاه حاضر نشود، مجدداً به جلسه دیگری موکول می‌شود. چنانچه مجدداً از حضور امتناع ورزد، دایره می‌تواند غیاباً حکم صادر کند، و یا اینکه دستور دهد در جلسه دیگری که تعیین می‌نماید، حاضر شود. اگر احضار او مقدور نباشد غیاباً حکم صادر می‌گردد. دعوی کیفری مربوط به عملی است که دادگاه برای مرتکب آن، مجازات تعیین می‌کند.

راههای اعتراض به احکام صادره:

شرط پذیرش در خواست تجدید نظر آن است که اداره مخصوص تجدید نظر حکم را تأیید، و یا نقض کند. و در صورت نقض، باید آن را به دایره‌ای حکم را صادر کرده و یا عهده‌دار بررسی پرونده است، ارجاع دهد. و در صورتی که آن را به دایره‌ای که حکم را صادر کرده ارجاع دهد و آن دایره بر حکم قبلی اصرار ورزد، و دایره تجدید نظر، از نظرات آن دایره قانع نگردد، باید عهده‌دار بازنگری پرونده شود. در همه حالات که دایره تجدید نظر به پرونده رسیدگی می‌کند، ضروری است. صدور حکم موکول به استماع سخنان دو طرف نزاع است. در صورت لزوم، دایره بازنگری می‌تواند درخواست معاینه، یا استفاده از کارشناس را بنماید.

کسی که غیاباً محکوم شده، می‌تواند از رئیس دیوان، یا جانشین وی درخواست تجدید نظر در حکم صادره، در خلال سی روز از تاریخ ابلاغ حکم، کند. رئیس دیوان یا جانشین وی، درخواست را به دایره‌ای که حکم را صادر کرده ارجاع می‌دهد تا مجدداً با حضور متهم مورد بررسی قرار گیرد.

چنانچه بعد از ختم دادرسی، وقایعی معلوم گردد، و یا اوراقی تقدیم دادگاه شود، که در حین دادرسی ارائه نشده باشد، به طوری که در اثر آن، فرد محکوم شده، تبرئه شود، در چنین حالتی وی، یا نماینده دادستانی می‌تواند از رئیس دیوان، یا کسی که جانشین اوست، درخواست تجدید نظر در احکام نهایی کند. این درخواست را باید سی روز بعد از اطلاع از حکم تقدیم کند. دادخواست باید مشتمل بر حکم، و دلایل تجدید نظر باشد. رئیس دیوان یا جانشین وی، درخواست را به دایره‌ای که حکم را صادر کرده، ارجاع می‌دهد، تا مجدداً با حضور طرف‌های دعوا مورد بررسی قرار گیرد.

خلاصه ای از نظام قضایی حاکم بر کشور عربستان

در حال حاضر قوه قضائیه در عربستان مستقیماً زیر نظر پادشاه قرار دارد و ساختار تشکلاتی آن عبارتند از وزارت العدل (وزارت دادگستری) که وظیفه نظارت بر دوائر اداری دستگاه قضائی عربستان را دارد و محور دستگاه قضائی در این کشور می باشد.

مجلس الاعلی للققضا که وظیفه نظارت بر مسائل قضائی را عهده دار است که از ۱۲ قاضی ارشد تشکیل شده است و رئیس آن از طرف پادشاه تعیین می گردد و دارای اختیارات زیادی است.

محاکم موجود در عربستان که در حوزه مجلس الاعلی للققضا قرار دارند عبارتند از :

دادگاه عالی - رئیس آن با حاکم پادشاه منصوب می شود و هم ردیف وزیر می باشد و فقط با فرمان پادشاه قابل

عزل است و وظیفه بررسی و تائید احکام دادگاه های استیناف در مورد قتل یا قطع عضو یا سنگسار در (رجم) یا قصاص را دارد و همچنین مغایر نبودن با احکام اسلامی و صدور حکم از دادگاه فاقد صلاحیت و صدور حکم اشتباه. که محل آن در شهر ریاض است.

دادگاه استیناف - این دادگاه عهده دار رسیدگی به احکامی هستند که از دادگاه های درجه یک صادر شده است .

دادگاه درجه یک - این دادگاه شامل دادگاه های عمومی ، جزائی ، خصوصی ، تجاری و کارگری می باشد

ضمناً در این کشور دیوان مظالم عهده دار امور مربوطه به شکایات از دستگاه های دولتی و رسیدگی به مسائل شرکت های تجاری می باشد و اختیارات و وظایف دادستانی از جهت تحقیق و تعقیب به عهده هیات تحقیق و الادعاء العام که زیر نظر وزیر کشور است می باشد . در عربستان زبان رسمی جهت ارائه شکایت و یا درخواست های دیگر قضائی زبان عربی است و در محاکم در خصوص افراد غیر عرب از مترجم استفاده می گردد .

روادید

بر اساس قوانین عربستان سعودی کلیه اتباع خارجی به جز کشورهای حاشیه خلیج فارس برای ورود به عربستان نیاز به ویزا دارند و اگر هدف شما از ورود به این کشور هدفی غیر از امور تجاری یا به منظور استخدام باشد اخذ ویزا دشوار است، زیرا باید مدتی قبل از تاریخ مسافرت به این کشور از کنسولگری یا سفارت عربستان در کشور مبدا ویزا دریافت شده باشد علاوه بر آن بایستی یک حامی عربستانی نیز داشته باشد.

اقامت فرد خارجی پس از پایان اعتبار ویزا، او را در معرض زندان، اخراج اجباری و ممنوعیت از ورود به عربستان به مدت ۵ سال همراه با جریمه ای حدود پنجاه ریال به ازای هر روز اقامت مازاد بر ویزا قرار می دهد.

شرایط دریافت روادید حج تمتع

- هر ساله اعطای روادید پس از عید سعید فطر آغاز می شود.
- بیست و پنجم ذیقعد هر سال آخرین روز اعطای روادید حج تمتع است.
- هر حاجی باید دارای دو فقره چک به ریال سعودی، یا دلار آمریکا باشد.
- چک اول دربردارنده هزینه های خدمات مؤسسات است.
- چک دوم دربردارنده هزینه های حمل و نقل است که به شرح زیر است:
- هزینه های خدمات به ارزش ۴۴۴ ریال معادل ۱۱۸ دلار آمریکا است.
- هزینه های حمل و نقل (با کولر) ۴۳۵ ریال معادل ۱۱۶ دلار آمریکا است.
- هزینه های حمل و نقل (بدون کولر) ۳۴۵ ریال معادل ۹۲ دلار آمریکا است.

شرایط بهداشتی:

از حججی که کشور آنها مبتلا به وبا هستند و یا بخشی از کشور مبتلا به تب زرد است، درخواست می شود تا گواهی واکسیناسیون علیه این بیماری را ارائه دهند.

این (گواهی) واکسیناسیون از حججی درخواست می شود که از مناطق آفریقایی و برخی از کشورهای آمریکای جنوبی وارد می شوند. سازمان بهداشت جهانی در گزارشهای دوره ای خود، این مناطق را تعیین می کند.

از حجج درخواست می شود تا گواهی واکسیناسیون علیه بیماری مننژیت را ارائه دهند.

بیماری مننژیت از جمله بیماریهای مسری خطرناک است. که بوسیله ترشحات پراکنده بینی و دهان منتقل می‌شود و به غشای مغز و نخاع آسیب می‌رساند. و در صورت مداوا نشدن منجر به مرگ می‌شود. گاهی نیز در صورت تاخیر درمان ممکن است منجر به معلولیت‌های عصبی گردد.

از ورود مواد غذایی همراه حجاج ممانعت به عمل می‌آید. مواد غذایی همراه حجاج به مقدار اندک که در سفرهای زمینی بدان نیاز دارند، از این قانون مستثنی هستند.

د) ترجمه گواهی‌های بهداشتی به زبان عربی یا انگلیسی با قید تاریخ واکسیناسیون ضروری است و هنگام ورود باید همراه حجاج باشد.

شرایط دریافت روادید عمره مفرده

زمان اعطای روادید عمره مفرده از ابتدای ماه صفر آغاز می‌شود و تا نیمه ماه رمضان هر سال هجری ادامه دارد که حجاج تا شش ماه می‌توانند اقامت داشته باشند.

آخذ ویزا، منحصر به داشتن مدارک قانونی سفر به منظور ورود به عربستان و خروج از آن کشور جهت بازگشت به کشور مبدأ و یا کشور دیگری است. همچنین گذرنامه باید حداقل شش ماه تا پایان اعتبارش باقی مانده باشد.

به منظور تسهیل در کار عمره‌گزار و صرفه جویی در وقت وی باید درخواست ویزای عمره از طریق یکی از شرکتهای مجاز صورت گیرد که در این زمینه فعالیت می‌کنند.

شرایط بهداشتی:

از حجاجی که کشور آنها مبتلا به وبا است و یا بخشی از کشور مبتلا به تب زرد است، در خواست می‌شود تا گواهی واکسیناسیون علیه این بیماری را ارائه دهند.

از معتمرین (عمره گزاران) در خواست می‌شود تا گواهی واکسیناسیون علیه بیماری مننژیت را ارائه دهند.

- در صورت نبودن این قبیل شرکتهای در کشوری، و یا نداشتن نمایندگی عربستان در آن کشور، این کار به صورت زیر انجام می‌گیرد:

به کسانی که ویزای عمره درخواست می‌کنند بدون نیاز به شرط قرارداد با شرکتهای عامل در زمینه عمره، به آنها ویزا داده می‌شود. و در صورت نبودن نمایندگی (عربستان) باید به نزدیک‌ترین کشوری که نمایندگی در آن مستقر است مراجعه گردد.

عمره‌گزار باید یک فقره چک بانکی یا معادل آن به مبلغ ۳۰۰ دلار آمریکا همراه خود داشته باشد.

عمره‌گزار به محض رسیدن به پایانه ورودی طی قراردادی با شرکتهای مجاز که در آنجا دفاتری دارند باید کتبا متعهد شود. عمره‌گزار بدون دستیابی به این قرارداد نمی‌تواند به کشور عربستان وارد شود.

- ۱- دارندگان ویزای عمره یا حج تمتع مجاز به جابه جایی در شهرهای عربستان به جز مکه مکرمه ، مدینه منوره و جده نیستند اما شرکت های عربستان عهده دار اقامت و سفر می تواند برای عمره گزار برای مدت معینی مجوز بازدید از دیگر شهرهای عربستان رافراهم نماید که این مورد الان در خصوص زائران ایرانی انجام نمی گیرد و تردد و به سایر شهر ها به ویژه جده با ویزای زیارتی عمره ممنوع است
- ۲- در برگه ویزا نام مسئول وعامل عربستانی عمره گذار نوشته می شود تا به این وسیله زائرانی که پس از اتمام مدت روادید واجازه اقامت خود از عربستان خارج نمی شوند ردیابی شوند .
- ۳- استفاده از روادید زیارتی عمره برای انجام کار مجاز نمی باشد و پیگرد قانونی دارد .
- ۴- مدت اعتبار ویزا بیانگر مدت مجاز حضور شما در مدینه و یا مکه بعد از ورود میباشد .
- ۵- مسئولین هتل ها در عربستان صرفاً پذیرنده زائران دارای ویزا با شرکت های طرف قرارداد خود هستند و پذیرش سایر زائران امکان پذیر نبوده مگر در موارد استثنایی که نیازمند هماهنگی لازم طرف ایرانی می باشد.
- ۶- اخذ روادید برای افراد زیر دو سال الزامی می باشد.
- ۷- درج مهر خروج بر روی گذر نامه و صفحه ی روادید مربوطه و یا رو بروی آن الزامی می باشد.
- ۸- اعتبار روادید بر اساس یک ماه قمری است نه میلادی.
- ۹- زمان ویزای عوامل خدماتی همان است که در گذرنامه در ج می گردد و معمولاً ماندن بیش از آن باید توسط مسئولین ستاد با قسمت الجوازات عربستان هماهنگ گردد در غیر این صورت ممکن است در موقع خروج مشکلاتی را به همراه داشته باشد و باعث جریمه نقدی و عدم خروج از کشور و .....گردد.

روادیدهای اعطایی

- کشور عربستان، روادید گردشگری و یا زائر، صادر نمی کند بلکه فقط دو نوع روادید را که مختص مسلمانان است، صادر می کند: ۱- روادید زائر. ۲- روادید اقامت.
- در همه موارد باید میهمان دارای کیفیلی سعودی باشد (خواه کفیل فرد و یا شرکت باشد) تا رفتار او را در عربستان تضمین کند.
- اعتبار روادید براساس یک ماه قمری، و نه میلادی است. بنابراین اگر زائر یک ماه میلادی در عربستان اقامت داشته باشد، یک یا دو روز اقامت اضافی داشته است که هنگام خروج با مشکلاتی مواجه خواهد شد.

مقررات خطوط هوایی عربستان

براساس ماده ۷۰ از قانون اساسی و فرمان ملوکانه ملک عبداللّه بن عبدالعزيز آل سعود، به شماره: م/۴۴ در تاریخ : ۱۸/۷/۴۲۶ ه . ق، مجازاتهای مرتکبان اعمال غیر مجاز (سرنشینان آشوبگر) در هواپیماهای مسافربری به شرح زیر است :

خودداری نکردن از استعمال دخانیات: ۳۰۰ ریال سعودی.

با وجود اینکه این قانون کاملاً واضح است اما در مواردی واقعیت، متفاوت است دلیل این مطلب، خبر زیر است^(۱):
یک دادگاه سعودی حکم به محکومیت فردی سودانی به سی ضربه شلاق به علت خودداری نکردن از استعمال سیگار در هواپیما، داد. وی پس از فرود هواپیما در جده دستگیر شد. روزنامه انگلیسی زبان «سعودی جازیت» اظهار داشت: این فرد از خاموش کردن سیگارش در هواپیما خودداری کرده است.

استفاده از دستگاههای الکترونیکی دارای کنترل از راه دور یا دیگر دستگاههایی که استفاده از آنها در هواپیما ممنوع است: ۵۰۰ ریال.
ترک صندلی تعیین شده، یا نبستن کمر بند ایمنی: ۲۰۰ ریال.

عدم پیروی از آموزشها و راهنماییهای سلامت هوایی مورد پذیرش جهانی: ۲۰۰ ریال.

سیگار کشیدن در دستشویی (هواپیما): ۵۰۰ ریال.

بی توجهی به دستگاه تشخیص دود یا دیگر تجهیزات مرتبط با سلامت درون هواپیما: ۱۰۰۰ ریال.

از کار انداختن یا آسیب رساندن به محتویات هواپیما یا هر وسیله‌ای از تجهیزات آن: ۱۵۰۰ ریال.

مجازات تخلفاتی که مجازات آنها تعیین نشده، به شرح زیر است:

مرتکب آن به حبس، به مدتی که بیشتر از شش ماه نیست، و جریمه‌ای که بیشتر از پنجاه هزار ریال نیست، به شرح زیر مجازات می‌شود:

انجام کار و یا خودداری از آن به عنوان مخالفت با احکام این قانون، یا قواعد، یا دستورالعملها، یا مجوزها، یا برگهای عبور یا اجازه‌های صادره براساس این احکام اگر برای انجام کار و یا خودداری از آن در این قانون یا هر قانون دیگر مجازات خاصی تعیین نشده باشد.

مخالفت با مجازاتهایی که هیأت، براساس احکام ماده ۱۶۴ این قانون آن را امضا می‌کند.

مخالف با دستورات حکومتی که هیأت آن را صادر می‌کند.

حد مجاز وزن بار در هواپیما

حد مجاز وزن کالایی که حاجی می‌تواند با خود به درون هواپیما حمل کند پنج کیلو گرم است.

نکته مهم:

چنانچه وزن ساک همراه مسافر در داخل هواپیما بیش از ۵ کیلوگرم باشد به بخش بار منتقل می‌شود که در این صورت مبلغ ۲۰۰ ریال سعودی از صاحب بار اخذ می‌شود.

کالاهای زیر نیز به عنوان بار زائر محسوب نگردیده از حمل آنها خودداری می‌شود:

۱- تلویزیون و ضبط صوت در حجمهای بزرگ ۲- چرخ خیاطی و ماشین بافندگی ۳- ماشین لباسشویی و ظرفشویی.
۴- یخچال و فریزر. ۵- آبگرمکن. ۶- اجاق گاز. ۷- دوچرخه. ۸- فرش ماشینی و موکت. ۹- موتور برق ۱۰- کولر گازی.

حد مجاز وزن کالایی که حاجی می‌تواند به صورت بار در هواپیما حمل کند سی و دو کیلو گرم است.

عوارض مقرر برای اضافه بار به ازای هر کیلو، بیست ریال سعودی معادل پنج هزار تومان ایران است.

زائران اجازه ندارند آب زمزم را با حجمی بیش از یک و نیم (۱/۵) لیتر بدون پوشش پلاستیکی در هواپیما حمل کنند بنابراین ضروری است گالن‌های ده یا بیست لیتری با پوشش پلاستیکی بسته بندی و محافظت شود.

زائر به محض خروج از عربستان باید پرسشنامه زیر را تکمیل کند:

المملكة العربية السعودية ..... وزارة الداخلية .... المديرية العامة للجوازات....
بطاقة مغادرة للعمرة.
کشور عربستان سعودی ..... وزارت کشور ..... مدیریت عمومی گذرنامه‌ها.....
کارت خروج مختص عمره.....
الناقلة ..... (الطائرة أو السفينة، أو السيارة) وسیله نقلیه) ..... هواپیما یا کشتی یا اتومبیل)
رقم الرحلة ..... (رقم رحلة الطائرة.....) شماره پرواز هواپیما.....
جهة المغادرة ..... مقصد.....
اسم الكامل ..... نام کامل.....
الجنسية ..... تابعیت.....
الجنس ..... جنس. (مذكر یا مؤنث.....)
رقم جواز السفر ..... شماره گذرنامه.....
عدد المرافقين ..... تعداد همراهان.....
ذکور آنات ..... مذکر مؤنث.....

مراقبت از گذرنامه

- زائر باید مراقب گذرنامه خود باشد. و بر او لازم است گذرنامه خود را به هیچ عنوان در گرو نگذارد و آن را جز در موارد ضروری به احدی تسلیم نکند. و در صورت مفقود شدن گذرنامه، به نزدیکترین مرکز پلیس اطلاع دهد. و یک نسخه از آن را به منظور مساعدت وی به بعثه حج و یا سفارت ایران تقدیم نماید.

قانون ولی امر

زنان عربستانی برای دستیابی به موارد زیر باید از ولی امر خود یعنی (پدر، همسر، پسر، جد پدری یا مادری) مجوز (اجازه کتبی) کسب کنند :

مسافرت: زن به تنهایی و یا همراه با کودکانش بدون اجازه کتبی از پدر کودک نمی‌تواند مسافرت کند. با وجود تصمیم وزارت کشور مبنی بر مجاز بودن سفر بدون اجازه کتبی برای زنان بالای ۴۵ سال، هنوز فرودگاه‌های این کشور از زنان درخواست می‌کنند مجوز کتبی مبنی بر اجازه ولی امر به آنها، به منظور مسافرت را ارائه دهند.

در واقع زن عربستانی نمی‌تواند بدون اجازه از ولی امر خود هواپیما سوار شود؛ حتی اگر ولی امر او پسر بیست ساله وی باشد.

مراجعه به بیمارستان : زنان اگر همراه با یکی از نزدیکان مذکر خود نباشند اجازه مراجعه به بیمارستان و یا دستیابی به مراقبت‌های بهداشتی را ندارند.

تسلیم دادخواست در محاکم قضائی: در محاکم دادگستری از زنان خواسته می‌شود به صورت خود نقاب بزنند. و در خلال دادرسی باید همراه یکی از خویشان (مردان) خود باشند تا امکان معرفی آنها فراهم گردد. بنابراین بدون حضور ولی امرشان نمی‌توانند در دادگاه سخن بگویند.

افتتاح حساب‌های بانکی: به زنان و فرزندان آنها اجازه افتتاح حساب بانکی جز با اجازه اولیای امورشان داده نمی‌شود.

ثبت نام کودکانشان در مدارس یا اطلاع از پرونده‌های تحصیلی آنان: بدون اجازه کتبی پدر کودکان، ثبت نام کودکانشان در مدارس یا اطلاع از پرونده‌های تحصیلی آنان ممنوع است.

تحصیل و ازدواج: همچنین اجازه تحصیل و ازدواج، جز با موافقت کتبی اولیای امورشان به آنها داده نمی‌شود

قانون کفالت

قانون کفالت، قانونی است که در عربستان و دیگر کشورهای حاشیه خلیج فارس بدان عمل می‌شود.

کفیل: کارفرمایی است که مسئول عملکرد کارگر خارجی در برابر دستگاه‌های دولتی است.

پیش از اتخاذ هر تصمیمی در ارتباط با سفر یا دستیابی به مرخصی یا تجدید اقامت یا دعوت از خانواده، ضروری است موافقت کفیل جلب شود.

بسیار مهم:

- فرد خارجی بدون کسب مجوز از کفیل اصلی، حق ندارد نزد کفیل دیگری کار کند.

- قرارداد کار باید از طریق مرجع رسمی صورت گیرد.

- قرارداد کار به منظور قطعیت و قانونی بودن، ترجیحاً باید از طریق مدیریت اداره کار و امور مهاجرین مورد تأیید قرار گیرد.

- توصیه می‌شود هیچ‌گونه اصلاحاتی در شرایط عقد قرارداد مورد پذیرش قرار نگیرد.

- کشور عربستان ورود زن و اقامت وی را تنها با وجود محرم، و با حفظ ضرورت پوشش خاص زنان مجاز می‌داند.

- دارندگان ویزای عمره یا حج تمتع مجاز به جابجایی در شهرهای عربستان جز مکه مکرمه، مدینه منوره، و جدّه نیستند. اما شرکت عربستانی عهده‌دار اقامت و سفر، می‌تواند برای عمره گزار، برای مدت معینی مجوز بازدید از دیگر شهرهای عربستان را فراهم نماید.

- اقامت فرد خارجی پس از پایان مدت صلاحیت ویزا، وی را در معرض زندان، اخراج اجباری، و ممنوعیت از ورود به عربستان به مدت پنج سال، همراه با جریمه‌ای حدود پنجاه ریال به ازای هر روز اقامت - پس از پایان مدت ویزا - قرار می‌دهد.

ما {من} عبد العزيز فرزند عبدالرحمن فيصل پادشاه عربستان سعودی براساس آنچه که نماینده عمومی ما {من} به شماره ۳۷۱۲ در تاریخ ۱۷ شعبان ۱۳۷۱ ه. و براساس بیانیه مجلس شورا به شماره ۸۰ در تاریخ ۱۲ شعبان ۱۳۷۱ ه. بر ما عرضه کرده موارد زیر را فرمان دادیم:

ورود یا خروج خارجی به اراضی عربستان جز در موارد زیر مجاز نیست:

از طریق دریا - از بنادر معین شده. (ب) از طریق خشکی - از مراکز مرزی معین شده. (ج) از طریق هوایی - از فرودگاههای غیرنظامی مجاز به فرود.

: هر فرد خارجی که به او اجازه ورود به عربستان از راههای قانونی مشخص در ماده دو و سه داده شده است باید علاوه بر موارد مندرج در گذرنامه توضیحات زیر را نیز قبل از سفر به عربستان به نمایندگیهای دولت عربستان، و بعد از رسیدن به عربستان به مسئول مرتبط با کنترل خارجیان اعلام نماید:

(هدف از ورود.

(ب) مبلغی که لحظه ورود به صورت نقدی یا چک حمل می کند.

(ج) طرفی که او را در صورت ناتوانی از پرداخت هزینهها در عربستان مساعدت می کند.

(د) کفیل او در تعهدات، التزامات، و تضمین وی نسبت به بازگرداندن او در صورت لزوم؛ و یا وجود طرف قرارداد وی از تجار یا شرکتها (در صورت ناتوانی از انتخاب کفیل) مکلف است هزینه مالی او را که معادل هزینه بازگشت به کشوری که آخرین بار از آنجا ویزای عربستان را اخذ کرده، بپردازد. همچنین باید تعهد دهد هفتهای یکبار در دفتر کنترل خارجیان حضور یابد.

(ه) آدرس وی در بندر یا شهری که به آنجا وارد شده است.

(و) ناحیهای که در ادامه سفرش به آنجا خواهد رفت، همچنین آدرس وی در آنجا.

فرد خارجی که هدف وی بازدید (زیارت) است و نیز کسی که قصد ندارد اقامت دائم در عربستان داشته باشد، مکلف به ثبت نام در خلال سه روز نیست. و به او بدون نیاز به کفیل، ویزای خروج از فرودگاه، یا بندری که قصد خروج از آنجا را دارد، داده می شود.

خارجیانی که براساس پرسشنامههای خود مجوز ورود به آنها داده می شود، و مایل به جابجایی مکرر بین دو شهر هستند، به آنها مجوزی با عنوان (مجوز جابجایی درون عربستان) داده می شود. مدت این مجوز بیش از مدت ویزای اعطایی از کنسولگری یا مقامات کنسولگری دولت اعلی حضرت پادشاه نیست. این مجوز مشتمل بر اطلاعات زیر است:

نام و نام پدر   تابعیت   گذرنامه   تاریخ پایان ویزا   شماره پرسشنامه

و تأکید بر این دارد که صاحب این برگ مجاز به جابجایی در شهرهای زیر است:

بین هر یک از شهرهای ..... و ..... یا در منطقه   با تعهد کفیلش هنگام ورود

این مجوز از سوی مدیر دفتر نظارت بر خارجیان یا جانشین وی از مقامات اداره اطلاعات و امنیت امضا می شود.

تعهد کفیل در همه احکام این قانون نهایی است. و امکان انفصال کفیل وجود ندارد. مگر کفیل دیگری با همان تعهدات، و صفات مورد پسند، جانشین کفیل مستعفی گردد. در صورت نیافتن کفیل جدید و اصرار کفیل اول بر فسخ کفالت، به دلایل قوی، فرد خارجی در هر کجا یافت شود، دستگیر خواهد شد، و در مدت زمانی که بیش از یک هفته نخواهد بود مجبور به ترک کشور خواهد شد.

فرد خارجی که پرسشنامه ورود یا کارت جابجایی بین شهری در اختیار دارد، تا زمانی که مجوز اقامت را کسب نکند، مجاز نیست به کاری در ازای دستمزد، یا به هر شکلی از اشکال اشتغال ورزد.

حاجی بعد اتمام موسم حج، خارجی تلقی می‌شود و احکام این قانون بر او منطبق است.

هر فرد خارجی که مدت ویزای اعطایی وی از سوی مقامات کنسولی یا دیپلماتیک دولت پادشاهی در خارج به پایان رسیده باشد، و نتواند ویزای اقامت دریافت نماید، در مدت زمانی که بیشتر از یک هفته نیست؛ مکلف به خروج اختیاری از کشور است. چنانچه از خروج امتناع ورزد، اداره اطلاعات و امنیت، وی را با ودیعه‌ای هنگام ورود پرداخته است و یا به حساب کفیلش که در ماده پنج این قانون آمده است، از کشور اخراج می‌کند.

کاربردی در امور حج و عمره

یکی از مواردی که در سال‌های اخیر در خصوص سفر بانوان به عربستان مطرح شده است بحث عدم صدور ویزا برای زنان زیر ۴۵ سال که فاقد محرم هستند می‌باشد. قبل از این که به این موضوع پرداخته شود باید حکم مسافرت زنان بدون محرم در عربستان مورد بررسی قرار گرفته و مشخص شود که ملاک سن ۴۵ سال جهت صدور روادید بانوان بدون محرم از کجا گرفته شده است. براساس قوانین و نظر علمای عربستان سفر زن بدون محرم صرف نظر از سن و منزلت اجتماعی و علمی او در عربستان حرام و ممنوع است و این قانون در این کشور به دقت اجراء می‌شود و به زنانی که محرم به همراه ندارند اجازه خروج داده نمی‌شود این قانون هم در سفرهای درون کشور و هم در سفرهای برون کشوری صادق است.

با این قانون این سوال پیش می‌آید! پس به چه دلیل دولت عربستان به زنان بالای ۴۵ سال ویزای عمره می‌دهد دلیل آن صدور بخشنامه‌ای است که توسط وزیر کشور عربستان در چند سال پیش صادر و مجوز این مورد صادر گردید براساس مقررات فعلی عربستان اخذ ویزا برای زنان زیر ۴۵ سال منوط به معرفی محارم واقعی آنها که در سفر همراه آنها هستند می‌باشد و اسامی محارم در برگ ویزا ثبت می‌گردد و برای افراد فاقد محرم به هیچ عنوان روادید (ویزا) صادر نمی‌شود ترتیب تشریف زنان زیر ۴۵ سال و محارم آنها باید به گونه‌ای باشد که فرد محرم حتماً در کاروان حضور داشته باشد.

توقف سفر کاروان‌های دانشجویی دختر عمره‌گذار به کشور عربستان سعودی براساس همین قانون صورت پذیرفت.

قوانین گمرکات

گمرکات سعودی: هر مسافر یا عضو مسئول در خانواده، باید هنگام ورود، یا ترک کشور در صورتی که مبالغ نقدی و یا وسایل مالی قابل تبدیل، یا فلزات گرانبها بالغ بر (۶۰۰۰۰) ریال یا معادل آن از ارزهای خارجی در اختیار

دارد به کارمند گمرک نشان دهد. همچنین باید فرم اظهارنامه مخصوص را تکمیل کند. قابل ذکر است که عدم اظهار، موجب مصادره خواهد شد، و دارنده آن در معرض مجازاتهای قانونی قرار خواهد گرفت.

قانون «از کجا آورده‌ای؟» مدیریت عمومی گمرکات عربستان تأکید کرد: گذرگاههای ورودی زمینی، دریایی، و هوایی عربستان از تاریخ ۲۰۰۷-۶-۲ مقررات اجرایی «خود اظهاری» را در ارتباط با مبالغ نقدی و فلزات گرانبهایی که مبلغ آنها بیش از شصت هزار ریال است، به اجرا در می‌آورد.

وی همچنین افزود: عدم «خوداظهاری» موجب می‌شود مسافر هنگام ترک کشور، با پرداخت عوارض گمرکی، مصادره دارایی، و یا قرار گرفتن اموالش در صندوق امانات، روبرو شود. این قانون براساس ماده ۱۴ از قانون مبارزه با پولشویی، مرسوم ملوکانه شماره م ۳۹ تاریخ ۲۵ جمادی‌الآخر ۱۴۲۴ ه.، در همه پایانه‌های گمرکی عربستان که عبارتند از: ۸ پایانه ورودی دریایی، ۱۰ پایانه ورودی هوایی، ۱۴ پایانه ورودی زمینی به اجرا در می‌آید.

زائر می‌تواند تعداد معینی وسیله شخصی و برقی همراه خود داشته باشد. مثلاً: تلفن همراه، دوربین، کامپیوترهای قابل حمل (لپ‌تاب). این وسایل بدون عوارض گمرکی وارد می‌شود.

قانون محموله متخلف

ناظر گمرک محموله (مسافر) را روی دستگاه بازرسی قرار داده چنانچه محموله متخلفی بیابد یک برچسب امنیتی بر روی آن الصاق می‌کند.

سپس شرکت حمل‌کننده، اقدام به انبار محموله با مسئولیت خود می‌کند تا صاحبش برای دریافت آن حضور یابد. کلیه خطوط عربستان، مسئولیت نگهداری محموله در انبار را بر عهده می‌گیرند.

هنگام مراجعه صاحب آن، محموله با حضور ناظر گمرک - که عهده‌دار کندن برچسب امنیتی، یا پلمب سربی است - به وی تسلیم می‌گردد و سپس بازرسی شده و مراحل به پایان می‌رسد.

در صورت عدم مراجعه صاحب محموله متخلف، محموله به مکانی منتقل می‌شود که شرکت حمل‌کننده اعلام می‌کند. سپس برای بازرسی، به گمرک با حضور نماینده شرکت از طرف صاحبش فرستاده می‌شود و پس از آن به خارج از کشور صادر می‌شود.

در صورت کشف مواد ممنوعه، یا دارای شرایط خاص، و یا تابع عوارض، قوانین و دستورالعمل‌های گمرک در مورد آنها اجرا می‌شود.

انگشت نگاری

هرکس که وارد کشور عربستان می‌شود و به خصوص زائران حج و عمره از آن‌ها انگشت‌نگاری می‌شود، بر طبق این قانون انگشت‌نگاری و چشم‌نگاری برای افرادی که برای نخستین بار وارد عربستان می‌شوند اعمال می‌گردد

و براساس اظهارات مقامات سعودی این کار به عنوان قانون برای تمامی افراد حتی شهروندان کشورهای خلیج فارس که نیازی به ارائه ویزا برای ورود به عربستان ندارند الزامی است و اجراء می‌شود و این قانون در تمامی فرودگاه‌ها و مرزهای زمینی و هوایی و دریائی اجراء می‌شود.

توجیه مقامات سعودی در خصوص انگشت‌نگاری و چشم‌نگاری زائران عمره و حج این است که این کار برای کاهش افرادی است که بعد از انجام اعمال عمره و حج به کشورهای خود بر نمی‌گردند. البته این موضوع در مورد زائران ایرانی صدق نمی‌کند که خود مقامات عربستان نیز بر این نکته تأکید دارند.

یکی دیگر از توجیهات مقامات سعودی در خصوص قانون انگشت‌نگاری مربوط به مسائل داخلی آن‌ها می‌باشد این است که باید به جای عکس بانوان روی کارت‌های شناسائی از اثر انگشت آنان استفاده کرد زیرا در بعضی از ادارات بخش بانوان فعال نیست ضمناً این مقامات اعلام داشته‌اند که اجراء این قانون در عربستان سعودی موجب کاهش تقلب و تزویر و دستیابی به ارث زن و حقوق قانونی و شهروندی او از سوی ولی امرش خواه پدر، شوهر و ... او خواهد شد آنان تأکید کردند سیستم انگشت‌نگاری دشواری تطبیق عکس بانوان را با کارت شناسائی برای اثبات هویت را بر طرف خواهد کرد.

مواد مخدر

یکی از موضوعات بسیار مهم در عملیات حج و عمره مساله مواد مخدر و برخورد دولت سعودی با این موضوع و همچنین برخورد با زائران حامل مواد مخدر در آن کشور می‌باشد. در کشور عربستان سعودی قوانین بسیار سخت گیرانه در رابطه با مواد مخدر وجود دارد و شدیدترین مجازات‌ها از جمله اعدام که در عربستان به صورت گردن زدن می‌باشد در مورد مجرمین اجراء می‌گردد و این مجازات را حتی در خصوص اتباع کشورهای دیگر نیز اعمال می‌نمایند.

الف) نحوه کشف مواد مخدر

عربستان سعودی از پیچیده‌ترین تجهیزات و سیستم‌های مدار بسته، دستگاه‌های مجهز الکترونیکی، سگ‌های موادیاب، و افراد مجرب چهره شناس در جهت شناسایی زائران حامل مواد مخدر استفاده می‌نماید به طوری که در بعضی موارد افراد دستگیر شده اصلاً معتاد نبوده و به صورت ماهرانه‌ای نسبت به جاسازی مواد مخدر اقدام نموده بودند اما در فرودگاه‌های مدینه و جده دستگیر شده که این نشان از دقت بالای ماموران در کشف مواد مخدر دارد.

ب) نحوه برخورد قضائی

پس از کشف مواد از زائران بلافاصله و بعد از تنظیم صورتجلسات اولیه به بازداشتگاه منتقل می‌نمایند در این خصوص چند نکته قابل اهمیت است که عبارتند از:

۱- در عربستان صرف داشتن مواد مخدر در نزد زائر جرم است و در این خصوص دادگاهی و بازجوئی به آن صورت تعریف شده خود وجود ندارد و مقدار آن نیز مهم نیست یعنی همین که فرد مواد مخدر با خود دارد جرم است چه اندازه یک صوت و چه بیشتر بعد از دستگیری زائر بلافاصله بازرسی بدنی در فرودگاه شروع و حتی در بعضی موارد افراد را جهت یافتن مواد لخت می‌نمایند و بعد از انتقال زائر به بازداشتگاه گزارش به روبت قاضی رسیده وقاضی مدت بازداشت او را براساس گزارش ضابط که مقدار مواد مخدر را گزارش کرده تعیین می‌نمایند به همین دلیل در بسیاری از موارد تناسبی بین مقدار مواد کشف شده با مدت بازداشت افراد وجود ندارد و بطور کلی رویه معمولی که در مورد

رسیدگی در بقیه جرائم وجود دارد در مورد موادمخدر اعمال نمی شود و اصلاً در این خصوص دادگاهی وجود ندارد که فرد رامحکوم نماید. هرچند براساس ماده ۴۷ قانون مبارزه با مواد مخدر در عربستان سعودی کسی که دارنده ویزای عمره یا حج تمتع است در صورتی که حامل مواد مخدر یا روانگردان ها در حد مصرف خود باشد از عربستان اخراج می گردد، لکن در حال حاضر زائر حامل مواد مخدر را بعد از چندین ماه بازداشت اخراج می نمایند.

قابل توجه است که وضعیت بازداشتگاه ها در عربستان بسیار تاسف انگیز است بر اساس بررسی های بعمل آمده و مصاحبه با افراد بازداشتی تعداد زیادی افراد در یک اطاق کوچک نگهداری می شوند که از ملیت های مختلف می باشند و دارای اتهامات مختلفی از جمله قتل - سرقت - زنا - و تجاوز به عنف می باشند ، وضعیت بهداشت بسیار بد و رفتار ماموران سعودی بسیار زننده می باشد. عدم دسترسی بیماران به دارو یکی دیگر از مشکلات افراد می باشد به طوری که در خصوص یکی از زائران بیمار ایرانی به ازای هر قرص متفورمین مبلغ ۱۰ ریال سعودی از او دریافت می کردند به طور کلی افرادی که مدتی در بازداشتگاه های سعودی بسر می برند بعد از آزادی دچار مشکلات روحی و افسردگی شدید می باشند. در عربستان سعودی روان گردانها نیز حکم موادمخدر دارند و همین مجازات ها درمورد آنها نیز اعمال می گردد.

نکته مهم : باید توجه داشت که در صورتی که در فرودگاه های مدینه و جده از زائری مواد مخدر کشف گردید مدیران کاروانها به هیچ عنوان از این کار زائر دفاع نکرده و حتی در مواردی باید خودشان نیز مدعی شوند که این در آزادی زائر موثر است. ضمناً در داروخانه های عربستان داروهای کودتیندار و داروهای مربوط به اعصاب وجود ندارد مدیران کاروان ها باید بدانند که در مورد بیماران اعصاب و روان باید بیمار را به بیمارستان برده تا در آنجا دارو را نسخه کرده و به او تحویل می دهند .

ج) مواردیکه در قانون مبارزه با موادمخدر در عربستان سعودی منجر به اعدام می شوند

۱- قاچاق مواد مخدر یا روان گردانها

۲- دریافت مواد مخدر یا روانگردانها از قاچاقچی

۳- گرفتن یا وارد کردن یا صادر کردن یا تولید یا تغییر یا استخراج یا زراعت یا دریافت مواد مخدر یا روان گردان ها به قصد ترویج

۴- مشارکت جمعی در ارتکاب هر عملی از اعمال مذکور در بندهای فوق ضمناً مجازات حمل یک گرم تا ده گرم مواد مخدر در عربستان ۱۰ سال حبس می باشد و تا پنجاه گرم ۲۰ سال و بیش از آن اعدام می باشد. در عربستان سعودی برای بعضی از مواد مثل شیره تریاک شدت عمل بیشتری به کار می گیرند.

هتلها و مقررات آنها

الف) نرخهای هتلها

معمولاً نرخهای هتلها در ایام و فصول مختلف تغییر می کند. به عنوان مثال قیمت های تابستان تا بیستم رجب ۱۴۲۹ ه . در هتل زمزم مکه عبارتست از:

اتاق دو تخته از شنبه تا چهارشنبه برای هر شب ۷۵۰ ریال؛ پایان هفته برای هر شب ۸۰۰ ریال دریافت می‌شود. این نرخها مشتمل بر خدمات و صبحانه نیز می‌شود.

(ب) شرایط هتل‌ها:

پایبندی به زمان ورود و خروج (ورود: بعد از ساعت ۳ بعدازظهر، و خروج: ساعت ۲ بعدازظهر) محافظت از وسایل داخلی اتاق‌ها مانند: کولر، یخچال، تلویزیون، تلفن داخلی و غیره. میهمان، زائر و سرپرست خانواده باید مرد باشند. چنانچه میهمان زن باشد باید همراه محرم خود باشد. (بنابراین اگر زن بدون محرم باشد باید برای گرفتن برگ تأییدیه اسکان به اداره پلیس مراجعه نماید). وزارت تجارت و صنایع تصمیم گرفت به زنان برای اقامت در هتل‌ها با ارائه کارتهای شناسایی که در بردارنده عکس شخصی آنان است، اجازه دهد. مشروط بر اینکه اداره هتل نسخه‌ای از مستندات را که خانم میهمان تقدیم می‌کند به مرکز پلیس ابلاغ نماید.

مقررات مربوط به پول و ارز تقلبی

پول عربستان: واحد پول عربستان، ریال سعودی معادل یکصد «هلله» است. مجموعه‌های پولی عبارتند از: - اسکناسی ۱ ریالی، ۵ ریالی، ۱۰ ریالی، ۲۰ ریالی، ۵۰ ریالی، ۱۰۰ ریالی، ۲۰۰ ریالی، ۵۰۰ ریالی. - سکه‌ای ۱ ریالی، ۵ هلله، ۱۰ هلله، ۲۵ هلله، ۵۰ هلله. این پول به صورت نادر مورد استفاده قرار می‌گیرد و تنها در تلفن‌های عمومی کاربرد دارد. یک دلار آمریکا معادل ۳ ریال و ۷۵ هلله است. دولت عربستان، جاعلان و توزیع‌کنندگان ارز تقلبی را به زندانی که مدت آن کمتر از پنج، و بیشتر از بیست و پنج سال نیست؛ و نیز پرداخت جریمه‌ای که کمتر از ۳۰ هزار ریال و بیشتر از ۵۰۰ هزار ریال نیست؛ محکوم می‌کند

برخی از مواد قانون جزایی جعل و کپی اسکناس

هر کس پول رایج در عربستان را جعل، یا کپی کند، و یا اقدام به وارد نمودن پولهای رایج جعلی یا کپی شده نماید، یا به هر وسیله‌ای آن را با سوء نیت رواج دهد، به مجازات حبس که مدت آن کمتر از پنج و بیشتر از بیست و پنج سال نیست، و جریمه کمتر از سی هزار، و بیشتر از پانصد هزار ریال نیست محکوم می‌شود.

هر کس با حسن نیت پول کپی شده یا جعلی را دریافت کند، سپس با آگاهی از عیب، آن را در معاملات مورد استفاده قرار دهد، به مجازات حبس به مدتی که بیشتر از یک سال نیست، و به جریمه‌ای که بیشتر از دو هزار ریال نیست، یا یکی از دو مجازات محکوم می‌شود.

کلیه پولهای جعلی، مصادره شده، و به مؤسسه پولی عربستان تسلیم می‌گردد. و به هیچ وجه، پولی بابت مابه ازای آن پرداخت نمی‌شود.

اخیرا شرکت «ساب» اولین دستگاه خودپرداز مکانیزه متحرک را که دارای چند دستگاه خودپرداز مکانیزه است؛ افتتاح کرده است. بدین صورت که بانک در مکه مکرمه اقدام به تهیه سه دستگاه اتومبیل حاوی شش دستگاه خودپرداز مکانیزه نموده که از طریق ماهواره با شبکه پرداختهای سعودی (SPAN) در ارتباط است.

قاچاق مشروبات الکلی

با وجود ممنوعیت شرعی و قانونی عربستان در ارتباط با تجارت، و ساخت مشروبات الکلی و با وجود کنترل شدید گذرگاههای ورودی مرزی و گمرکی و نیز نقش هیأت امر به معروف و نهی از منکر در رویارویی با قانون شکنان، تنها در سال ۲۰۰۷ میلادی ۱۲۰ هزار بطری مشروبات الکلی در این کشور کشف شده است.

قانون بیمه

کشور عربستان از جمله کشورهای نادری است که نظام بیمه را اجرا نمی‌کند. علت امر آن است که علمای دینی به حرمت آن فتوا داده اند؛ زیرا بیمه تجاری شبیه قمار و ربا است. موضوع بیمه در سال ۱۳۹۷ ه. ق به نشست هیأت عالی علما در عربستان عرضه گردید و تصمیم این نشست بر آن شد که بیمه به دو بخش: بیمه تجاری حرام، و بیمه تعاونی مباح، تقسیم گردد.

بیمه تجاری: همان بیمه موجود در کشورهای مختلف است.

بیمه تعاونی: عبارت است از یک مجموعه تعاونی که اعضای آن مشخص هستند. و بر این اساس اقدام به جمع آوری پول از اعضا می‌کنند. از این مبلغ هزینه های حوادث به نفع اعضا از صندوق خارج می‌گردد. و مازاد تعهدات صندوق به مشترکان بازگردانده می‌شود. این نوع از بیمه علی‌رغم موافقت علمای سعودی با آن، دارای محاسن و معایبی است که از جمله آنها:

قسط بیمه به عنوان بلاعوض به بیمه گزار داده می‌شود اما جبران خسارت در صورت نیاز از صندوق مشترکان پرداخت می‌گردد و آنان به حکم تعاونشان ملزم به جبران خسارت‌ها هستند؛ خواه در صندوق، پولی وجود داشته باشد و یا اینکه صندوق از پرداخت آن عاجز باشد. بنابراین آنان ملزم به پوشش دادن خسارت، از اموال خود، به نسبت مشارکت هستند.

امتناع بیمه شده از پرداخت اقساط بیمه، و یا امتناع از مشارکت در پوشش دادن به کسری صندوق موجب از بین رفتن حق وی در جبران خسارت، و درخواست اقساط پرداخت شده قبلی می‌گردد. و به بیمه گزاران این حق را می‌دهد تا قرارداد را فسخ کنند. این امر ادعای کمک بلاعوض را باطل می‌کند. و عملاً این مطلب را القا می‌کند که

این قرارداد همانند بیمه تجاری، نوعی معاوضه است که الزام و التزام را ایجاب می‌کند. و در واقع کمک بلاعوض نوعی توهم تلقی می‌شود.

بسیاری از عربستانی‌ها به دلیل فتوای علمای دینی نظام بیمه را نپذیرفته‌اند. بنابراین در موارد زیادی هنگامی که صاحب اتومبیل، مرتکب حادثه منجر به زیانهای سنگین شده، در نتیجه محکوم به پرداخت مبالغ زیادی می‌گردد، از پرداخت آن ناتوان می‌ماند. بنابراین حقوق زیان‌دیدگان ضایع می‌گردد. از سویی دیگر بسیاری از متکدیان اسنادی را به دیگران عرضه می‌کنند که نشان می‌دهد به دلیل ارتکاب حوادث اتومبیل از سوی محاکم قضایی محکوم به پرداخت دیه شده‌اند.

به علت نبودن بیمه شخص ثالث، و یا بیمه شغلی، بسیاری از خانواده‌ها نان آور خود را از دست می‌دهند. و در مواردی سانحه‌ای، نان آور خانواده را زمین‌گیر می‌کند، که این امر منجر به از هم پاشیدگی خانواده، و یا موجب پناه بردن آنان به تکدی‌گری به منظور رویارویی با مشکلات مادی می‌شوند.

کشور عربستان سعودی از معدود کشورهایی است که در آن نظام بیمه اجراء نمی‌شود و کمتر در کتب و قوانین و جرائد این کشور در این خصوص می‌توان مطالب به دست آورد و علت این موضوع حرمت بیمه در این کشور است و استدلال این علما این است که بیمه را قمار و ربا می‌دانند.

بررسی موضوع بیمه در سال ۱۳۹۷ هـ، ق به نشست هیات عالی علمادر عربستان پیشنهاد شد و این مورد در جلسه این هیات مطرح که منجر به تقسیم بیمه به دو بخش بیمه تجاری حرام که منظور بیمه‌های رایج بین کشور در حال حاضر است و بیمه قانونی که منظور آن است که افرادی در یک مجموعه که اعضای آن مشخص هستند نسبت به جمع آوری پول از اعضاء اقدام کرده و از این مبلغ جمع آوری شده هزینه‌های حوادث به نفع اعضا از صندوق خارج می‌گردد و مازاد تعهدات به مشترکان باز گردانده می‌شود و این نوع بیمه مورد تأیید علمای عربستان است.

تذکرات

۱. در عربستان به علت عدم وجود بیمه از قبیل شخص ثالث، بیمه شغلی در مواقعی که سرپرست خانواده از دست می‌رود و یا فرد به علت سانحه‌ای از کار افتاده می‌شود اعضای خانواده جهت تأمین معاش خود مجبور به تکدی‌گری شده یا کانون خانواده از بین می‌رود.

۲. در این کشور و در مواقع تصادفات و در بسیاری از موارد صاحب اتومبیل قادر نیست خسارات زیان دیده را پرداخت نماید و این باعث از بین رفتن حق افراد زیان دیده می‌شود و درنهایت منجر به تکدی‌گری افراد در این کشور می‌گردد. بسیاری از مردم عربستان به دلیل فتوای علمای خود نظام بیمه را نپذیرفته و معتقد به اجرای آن نیستند

ضوابط مربوط به استفاده از اینترنت و تلفن همراه

عربستان سعودی به دلیل زائر پذیری در شمار اولین کشورهایی است که تلفن همراه در آن مورد استفاده فراوان قرار می‌گیرد. قانون مبارزه با جرائم اینترنتی و تلفن همراه در عربستان قانونی بنام مبارزه با جرائم اینترنتی نیز وجود دارد که با توجه به عدم استفاده عمومی از اینترنت توسط زائران و حجم مطالب به آن اشاره‌ای نگردید. بارزترین مواد قانونی که شورای وزیران عربستان تصویب کرده است:

قانون جلوگیری از وقوع جرائم اطلاعات (رایانه ای) است. همچنین تعیین این جرائم و مجازاتهای مقرر برای هر مورد از آن که نهایتاً منجر به موارد زیر می‌شود:

کمک به محقق شدن امنیت اطلاعات.

حفظ حقوق مترتب بر استفاده از رایانه ها یا شبکه‌ای اطلاعاتی.

حمایت از مصلحت عمومی، اخلاق و آداب عمومی.

حمایت از اقتصاد ملی.

هرکس مرتکب یکی از جرایم اطلاعاتی (رایانه‌ای) شود به مجازات زندان که مدت آن بیشتر از یک سال نیست؛ و جریمه‌ای که بیشتر از ۵۰۰ هزار ریال نیست؛ و یا به یکی از دو مجازات محکوم می‌شود.

هیأت تحقیق و دادستانی عمومی، عهده‌دار تحقیق و طرفیت در جرائم وارده در این قانون هستند.

قوانین و مقررات عربستان در خصوص استفاده از تلفن همراه در مسجد النبی و مسجد الحرام

تصویب‌برداری از درون حرمین شریفین و نیز محوطه های دور حرم شریف ممنوع است مقامات سعودی علت جلوگیری از این کار را به منظور قداست مسجد الحرام و مسجد الشریف نبوی می دانند ولی در حال حاضر سخت گیری در مسجد الحرام به طور محسوسی کاهش یافته است .

۱ - بانوانی که تلفن های همراه دوربین دار با خود حمل می کند عملاً از ورود به حرم نبوی منع می شوند این در حالی است که در حرم مکی به آن ها اجازه داده می شود از این تلفن ها استفاده کنند زیرا در مسجد الحرام زنان و مردان به صورت مختلط حضور دارند اما در مسجد النبی بخش زنان جدای از بخش مردان است .

۲ - در مسجد النبی بانوان توسط ماموران زن به دقت تفتیش می شوند ولی در مسجد الحرام این گونه نیست

۳ - بر اساس اظهارات مقامات سعودی تفاوت قوانین در استفاده از تلفن همراه در حرمین شریفین این است که تلفن همراه وسیله مناسبی برای یافتن گمشدگان در حرم و یا عرفات است و همچنین وسیله مناسبی برای هماهنگی میان خانواده هائی که از همدیگر جدا و متفرق شده اند می باشد و می توانند با این وسیله در مکان واحدی وعده نمایند .

نکته: قابل توجه در این خصوص این است که برخی عقیده دارند بسیاری از حجاج و عمره گذران با اهداف یادگاری و با نشان دادن تصویر به فرزندانشان و یا شناساندن مناسک حج به آنان مشتاق عکسبرداری از خود در کنار کعبه هستند و معتقدند زیارت اماکن مقدسه فرصتی نادر برای تصویر برداری است.

۴ - در خصوص استفاده از تلفن همراه دارای بلوتوث شورای علما عربستان سعودی با صدور حکمی استفاده از این قبیل تلفن های همراه را حرام اعلام کرده است این شورا اعلام کرد تحریم استفاده از گوش های بلوتوث دار به این خاطر است که فن آوری بلوتوث تلفن همراه در صورت فعال بودن ، قابل جستجو توسط گوشی های دیگر خواهد بود و صاحبان گوشی مجهز به بلوتوث قادر خواهند بود فایل های تصویری اعم از عکس و یا فیلم ونیز فایل های صوتی گوشی های اطراف را به آسانی دریافت کنند .

شورای علما عربستان ضمن تحریم استفاده از تلفن همراه مجهز به بلوتوث تصریح میکند استفاده از این فن آوری جدید با تعالیم اخلاقی و آموزه های دین مبین اسلام هم خوانی ندارد و شرع اسلام چنین مسائلی را جائز نمی داند .
توصیه های کاربردی:

۱. نحوه برخورد ماموران سعودی با این ممنوعیت به روش های مختلف است از قبیل اخذ تلفن همراه و پاک کردن محتویات - اخذ تلفن همراه و پس ندادن آن و در بعضی موارد به باز داشت زائر نیز منتهی می شود .
۲. با توجه به اینکه بعد از گرفتن تلفن همراه توسط ماموران سعودی بلا فاصله وارد محتویات آن می شوند باید زائران و کارگزاران عزیز به هیچ عنوان عکس های خانوادگی و خصوصی را در حافظه گوشی خود نداشته باشند و قبل از سفر به عربستان حافظه های گوشی را تخلیه نمایند .
۳. در چند سال اخیر تعدادی از زائران ایرانی به دلیل اتفاقات فوق اشاره بطورمثال تبادل بلوتوث در عربستان دستگیر شده اند .
۴. با توجه به نصب دوربین های مدار بسته در کلیه قسمت های مسجد الحرام و مسجد النبی و دیگر اماکن مقدسه رعایت مقررات در این خصوص ضروری است .

برخی مقررات راهنمایی و رانندگی و لایحه اجرایی

پس از وقوع حادثه، اداره مربوطه اقدام به تحقیق در مورد حادثه می کند؛ و در اسرع وقت فرم ها را تکمیل می نماید. اگر حادثه منجر به مرگ، یا جراحات شدید بدنی گردد، راننده متخلف باید توقیف شود. مدت توقیف بیش از هفتاد و دو ساعت نیست. تمدید این مدت در صلاحیت دادگاه رسیدگی کننده است. در همه موارد، راننده به محض تقدیم کفالت جرمیه، و یا سند بیمه، بلافاصله باید آزاد شود. در صورت اختلاف، دادگاههای رسیدگی کننده مرجع حل و فصل خواهند بود.

هرکس جان انسانی را - اعم از کل یا جزء - در حادثه رانندگی تلف کند چه از باب تعدی باشد و یا افراط، به مجازات زندان محکوم می شود. مدت محکومیت بیش از یکسال نخواهد بود. همچنین غرامت مالی که بیشتر از ده هزار ریال نیست؛ و یا به یکی از دو مجازات محکوم می شود.

با رعایت آنچه بیان شد : بر هر راننده که طرف حادثه رانندگی است لازم است خودرو را در مکان حادثه متوقف کند و به اداره ذیربط اطلاع دهد. و مساعدت لازم را نسبت به آسیب دیدگان مبذول نماید. چنانچه بدان کار اقدام نرزد به مجازات مالی که بیشتر از دو هزار یال نیست، و یا زندان که بیشتر از سه ماه نیست، و یا هردوی این مجازاتها محکوم می شود.

تخلفات راهنمایی و رانندگی

اهم لیست تخلفات رانندگی که مجازاتهای مقرر برای این تخلفات (جریمه مالی که کمتر ۵۰۰ ریال و بیشتر از ۹۰۰ ریال نیست و یا توقیف خودرو همراه با جریمه)

نوع تخلف

- رانندگی با خودرو، قبل از اخذ گواهینامه .

- حرکت با خودرو بدون پلاک (توقیف خودرو تا برطرف شدن تخلف)

- عبور از چراغ قرمز .

- رانندگی با خودرو در جهت عکس مسیر حرکت.

- حرکت مارپیچ (زیگزاگ) و سریع در بین خودروها در راههای عمومی.

- تجاوز از سرعت مقرر به میزان بیش از ۲۵ کیلومتر در ساعت.

- عدم توقف به هنگام دیدن تابلو «ایست»

- بی توجهی به تابلوهای دستی پلیس امنیتی هنگام تنظیم عبور و مرور، و ترجیح دادن چراغ راهنمایی و رانندگی بر تابلو دستی پلیس و...

حوادث رانندگی

سالانه حداقل حدود ۶۳۰۰ نفر در عربستان بر اثر حوادث رانندگی جان خود را از دست می دهند.

به محض وقوع حادثه، اکیب‌های از هلال احمر، دفاع شهری و گشت‌های راهنمایی و پلیس، به محل اعزام می شوند. رئیس پلیس، حادثه را دنبال می کند. سپس مجروحان و فوت شدگان به بیمارستان منتقل می شوند.

به محض دریافت ابلاغ حادثه خطرناک، در بیمارستان، حالت فوق العاده اعلام می شود و بخش اورژانس آسیب دیدگان حادثه را پذیرش می کند.

اقدامات اولیه در خصوص زائر تصادفی

در صورت مواجه با یک صحنه تصادف که مصدوم یا متوفی آن یک ایرانی است چه اقداماتی را باید انجام دهند: به مجرد بروز تصادف همراهان و یا افرادی که در صحنه تصادف حضور دارند باید صحنه تصادف را حفظ کند و بلافاصله به پلیس خبر دهند به محض حضور پلیس در صحنه تصادف باید شماره اتیکت پلیس، مشخصات صحنه و زمان و مکان تصادف یاد داشت و فرد مجروح بلافاصله به بیمارستان منتقل گردد.

نکته! یادداشت مشخصات پلیس به این دلیل است که اگر در آینده پرونده نیاز به تحقیق بیشتری داشت پرونده از جهت رسیدگی دچار مشکل نگردد، مواردی پیش آمده که به علت مشخص نبودن افسر پرونده در مورد پیگیری پرونده به نتیجه‌ای نرسیده‌ایم بدیهی است که این گزارش که حاوی مشخصات مجروح، راننده، وسیله نقلیه، زمان و مکان تصادف و مشخصات پلیس باید سریعاً به ستادهای مستقر در مکه و مدینه توسط مدیر راهنما ارسال گردد زیرا از این مرحله وظیفه قسمت‌های مربوطه در ستاد شروع می گردد.

مسئول قسمت حوادث ستاد باید هماهنگی‌های لازم با هیأت پزشکی را بعمل آورده و هیأت مذکور باید بلافاصله در بیمارستان حاضر و مشخصات بیمار را بگیرد و تا پایان کار بیمار، موضوع را پیگیری نماید چون ممکن است این زائر به علت طولانی شدن زمان بستری نتواند با کاروان خود به ایران مراجعت نماید در این حالت مسئولین هیأت پزشکی موظف هستند به هنگام عزیمت به ایران لیستی تهیه نمایند و اسامی مجروحین را با نام بیمارستان‌ها و شماره پرونده آن‌ها و نام افسر و سایر مشخصات مورد نیاز را ثبت و جهت پیگیری‌های بعدی به دفتر نمایندگی سازمان در عربستان تحویل نمایند. همچنین مسئول قسمت حوادث ستاد باید بلافاصله بعد از بروز تصادف و وصول

گزارش مدیران کاروان به اداره مرور که افسران کروکی صحنه تصادف را تهیه کرده مراجعه و نسبت به اخذ شماره ثبت حادثه اقدام نماید و مرتب پیگیر موضوع باشد.

مدیران کاروان‌ها نیز باید نسبت به سرکشی دائم به مصدوم در بیمارستان اقدام نمایند و با توجه به اجرای طرح انطباق در بیمارستان‌های سعودی در خصوص خانم‌ها از دستیار کاروان و همچنین خانم‌های داوطلب جهت سرکشی و حضور در بیمارستان استفاده نماید.

مقررات مربوط به تصادفات در عربستان سعودی

در کشور عربستان سعودی اگر یک تصادفی رخ دهد بعد از اینکه مأموران نسبت به تهیه گزارش اقدام نمودند اگر تصادف منجر به فوت زائر گریده باشد راننده توسط پلیس تا مدت ۷۲ ساعت بازداشت می‌گردد و تمدید این مدت در صلاحیت دادگاه رسیدگی کننده است و راننده در این مقطع می‌تواند با سپردن کفالت، یاسند بیمه آزاد شود در صورت محکومیت راننده مجازات زندان او بیش از یکسال نخواهد بود و همچنین غرامت مالی که بیشتر از ده هزار ریال نیست و یا به یکی از این دو مجازات محکوم می‌شود و در عربستان رانندگان باید در موقع تصادف همکاری‌های لازم را با مأموران انجام دهند در غیر اینصورت به مجازات‌های مالی و حبس محکوم می‌شوند.

مراحل و میزان دیه حوادث منجر به قطع عضو، فوت و...

مراحل قانونی جهت دریافت دیه

در صورتی که در عربستان تصادف منجر به فوت زائر گردد جهت دریافت دیه باید این مراحل طی شود:

- ۱- اخذ برگ انحصار وراثت از طریق محاکم در ایران
  - ۲- انتخاب یکی از وراث به عنوان وکیل جهت دریافت دیه
  - ۳- ترجمه برگه‌های انحصار وراثت و وکالت‌نامه به زبان عربی
  - ۴- دادن وکالت به سرکنسول‌گری جمهوری اسلامی در جده توسط وکیل ورثه جهت مراجعه به ادارات و محاکم کشور عربستان و دریافت دیه
  - ۵- تأیید مدارک فوق توسط وزارت خارجه و سفارت عربستان در تهران
  - ۶- ارسال مدارک به جده از طریق سازمان حج و زیارت
- در صورت فوت زائری از کاروان عمره یا حج تمتع در اثر سانحه رانندگی در عربستان، خانواده متوفی ابتدا باید از طریق دادگاه‌های ایران برگ انحصار وراثت اخذ نمایند.

پس از آن یکی از ورثه به عنوان وکیل جهت انجام اعمال قانونی، و دریافت دیه انتخاب می‌گردد. پس از ترجمه برگه‌های انحصار وراثت، و وکالت‌نامه به زبان عربی، وکیل ورثه، طی وکالت‌نامه‌ای سرکنسولگری جمهوری اسلامی ایران را در جده وکیل خود می‌نماید که به ادارات و محاکم مراجعه، و دیه متوفی را دریافت نماید. این مدارک باید توسط وزارت امور خارجه، و نیز سفارت عربستان در تهران، تأیید و به جده ارسال گردد.

یکی از مسائل مبتلا به که در موسم حج و عمره زائران با آن مواجه هستند بحث تصادفات است و در هر دوره‌ای تعدادی از زائران ایرانی به همین علت دچار آسیب و حادثه می‌شوند و چه بسا افرادی که بر اثر این حادثه در

کشور عربستان سعودی عضو و یا جان خود را از دست می‌دهند و بدلیل عدم آشنایی با مقررات عربستان در این زمینه حقوق زائران و وراث آنان از بین می‌رود:

نکته مهم در این زمینه اینکه کارگزاران حج و زیارت باید زائران بیت‌الحرام را در این خصوص توجیه نمایند و به آن‌ها گوشزد نمایند که معمولاً رانندگی در شهرهای مکه و مدینه از انضباط خاصی برخوردار نیست و بعضی از رانندگان آن‌ها جوانانی هستند که خیلی قوانین را رعایت نمی‌کنند و این موضوع و همچنین عدم رعایت اصول اولیه توسط زائران منجر به تصادفات دلخراشی می‌شود که یا زائر را مجروح و در بسیاری از موارد موجب فوت آن‌ها می‌شود.

میزان دیه در عربستان سعودی اگر متوفی مرد باشد مبلغ یکصد هزار ریال سعودی و چنانچه زن باشد نصف مرد و به میزان پنجاه هزار ریال سعودی می‌باشد و اینها مشروط بر این است که راننده صد درصد مقصر شناخته شود بنابراین اگر یک مرد در اثر تصادف کشته شود و پنجاه درصد خودش مقصر باشد و پنجاه درصد راننده میزان دیه او پنجاه هزار ریال سعودی خواهد بود بنابراین میزان پرداخت دیه به نسبت میزان تقصیر دو طرف می‌باشد. در صورتی که راننده مقصر باشد و ناتوانی او در پرداخت دیه اثبات گردد محکمه او را آزاد می‌کند و دیه از بیت‌المال پرداخت می‌شود.

مراحل انتقال جسد به ایران

جسد زمانی به ایران انتقال می‌یابد و یا در عربستان به خاک سپرده می‌شود که بیمارستان گواهی فوت داده باشد و پلیس هم تأیید کند و این مدارک در پرونده متوفی ضبط و ثبت گردد در بعضی از موارد با توجه به نوع مرگ جهت صدور تأییدیه پلیس زمانی طولانی طی می‌شود.

در صورتی که جسد در عربستان به خاک سپرده شود در حداقل زمان ممکن این کار انجام می‌گیرد و مراحل اداری آن بسیار کوتاه می‌باشد در زمان حج بعد از صدور گواهی فوت و تأییدیه پلیس از طریق مؤسسه مطوفین نسبت به خروج گذرنامه متوفی از کاروان اقدام و نسبت به دفن متوفی با حضور نمایندگان مؤسسه و تعدادی از اعضای کاروان از جمله مدیر و روحانی با رعایت تشریفات مذهبی جنازه دفن می‌شود.

توضیح اینکه دفن جنازه در عربستان مستلزم رضایت کتبی خانواده در ایران می‌باشد (در صورتی که افراد خانواده به همراه زائر نباشند) که باید خانواده با مراجعه به مدیریت حج و زیارت استان‌ها و ارائه رضایت‌نامه و تأییدیه مدیر استان نسبت به ارسال (فاکس اجازه دفن) به ستادهای مکه و مدینه اقدام و پس از وصول واحد رفاه و حوادث ستاد اقدام لازم برای دفن جنازه بعمل می‌آورد. البته رضایت وراث مربوط به ایران است و برای مقامات عربستان همان درخواست نماینده ستاد برای دفن کفایت می‌کند، ضمناً دفن زائر ایرانی در عربستان بصورت رایگان انجام می‌شود.

در صورتی که خانواده متوفی درخواست کنند که جسد به ایران حمل گردد در این صورت دفتر نمایندگی سازمان از طریق کنسول‌گری مراتب را به امیر مکه یا مدینه اعلام می‌نماید و باید در این خصوص موافقت ادارات مختلف در این زمینه اخذ گردد که حداقل زمان بین یک هفته تا ده روز طول می‌کشد که این مسیر اداری جهت انتقال جنازه به ایران حتماً باید طی شود.

موضوع مهمی که باید در خصوص مصدومین حوادث و به خصوص حوادث رانندگی، مدیران کاروان‌ها و زائران در نظر داشته باشند بحث تنازل است در حقوق عربستان تنازل به معنی رضایت دادن و با تنازل پرونده نیز مختومه می‌شود. بنابراین باید زائران و مدیر کاروان‌ها بدون حضور افراد ستاد زیر هیچ برگه‌ای را که از طرف مأموران عربستان در خواست امضاء می‌شود امضا نکنند. زیرا در اداره پلیس یا در بیمارستان به آن‌ها پیشنهاد تنازل داده می‌شود و آن بدون درک معنا و مفهوم این لغت برگه را امضاء کرده در صورتی که نمی‌داند برگه رضایت را امضاء کرده است و بدنبال آن حق و حقوق زائر از بین رفته و دیگر راهی برای احقاق حق او وجود ندارد و یا فرد مصدوم پس از بازگشت به ایران فوت نماید با امضاء این برگه تنازل دیگر امکان پیگیری موضوع از طریق وکلای قانونی مقدور نمی‌باشد.

مسجدالحرام قبله گاه مسلمانان و مکانی است که هر کس وارد آن شود ایمن است و نباید به او آسیب رسانده شود و بنابر آیاتی از قرآن و روایات معصومان علیهم السلام خانه کعبه نخستین و مقدس ترین بنا و اولین مسجدی است که بر روی زمین ساخته شده است. این مکان مقدس همانند اماکن دیگر در دو شهر مکه و مدینه مقررات خاصی دارد که عدم اجرای آن توسط زائران می تواند مشکلات زیادی به همراه داشته باشد.

نکات ویژه ای که باید توسط زائران در مسجدالحرام به آن توجه شود و از انجام آن پرهیز گردد عبارتند از:

- ۱- یکی از اتهاماتی که در مسجدالحرام متوجه زائران می گردد قانده ای است بنام تلصیق که با توجه به اهمیت موضوع به طور مستقل و در بخش جرائم اخلاقی به آن پرداخته شده است.
- ۲- چیدن نخ و پارچه کعبه - این امر در مسجدالحرام به شدت کنترل می شود و مجازات آن حبس و شلاق است، بطور مثال صرف داشتن قیچی و ناخن گیر در دست زائران و در نزدیک کعبه مشکل زاست حتی با اینکه مبادرت به این کار هم نکرده باشد بازداشت و چندین ماه را در بازداشتگاه های عربستان به سر خواهد برد.
- ۳- برداشتن سنگ از مسجدالحرام و کوی صفا
- ۴- کثیف کردن کعبه تخلفی غیرقابل بخشش محسوب می گردد.
- ۵- کف زدن در مسجدالحرام
- ۶- آزار رساندن به دیگران به منظور استلام حجرالاسود
- ۷- پشت به کعبه نشستن
- ۸- بوسیدن مقام ابراهیم
- ۹- زائران از بردن نام ائمه اطهار (علیهم السلام) با صدای بلند در حال طواف و بانوان از لباس احرامی که نازک بوده و بدن را نمایان نشان می دهد پرهیز نمود و همچنین زائران گرمی از نماز خواندن در مسیر طواف کنندگان و ایجاد مزاحمت برای دیگران و برخلاف مسیر طواف کنندگان حرکت کردن به منظور رسیدن به حجرالاسود خودداری نمایند.

مسجدالنبی

شریف ترین مسجد بعد از مسجدالحرام، مسجدالنبی در مدینه منوره است که از اماکن مقدسه مهم زیارتی زائران است وجود مرقد مطهر پیامبر اعظم اسلام (ص) و وجود روضه منوره و بعضی اماکن دیگر از اهمیت فراوان این مسجد را نشان می دهد با توجه به نقش زیارتی این مکان در نزد زائران رعایت قوانین و دوری از مواردی که از نظر مقررات سعودی تخلف رفتاری محسوب و انجام آن در مسجدالنبی ممنوع است می توان در استفاده بهتر زائران از این مکان مقدس در طول اقامت در مدینه منوره نقش به سزایی داشته باشد.

اهم مواردی که در این مسجد شریف (تخلف) محسوب می گردد عبارتند از:

- ۱- عکسبرداری و فیلم برداری تحت هر عنوان

۲- استفاده از مهر، چوب، کاغذ، حصیر و امثال آن برای نماز خواندن

۱ - بوسیدن ضریح و درهای حرم مطهر

۲ - پرتاب آب دهان در هر قسمت مسجد به هر دلیل ممنوع بوده و مشمول مجازات زندان می‌شود.

۳ - پشت به ضریح پیامبر (ص) نشستن

۴ - عبور از جلو نمازگزاران و حرمت آن از دیدگاه اهل سنت

۵ - به همراه داشتن نشریه، بولتن، اطلاعیه و دیسکت

۶ - بردن کفش به داخل روضه مقدسه و گذاشتن آن روی فرش‌ها

توصیه‌های موكد به منظور عدم انجام هریك از موارد ذیل كه در فرهنگ ملل عرب بخصوص عربستان سعودی ناهنجاری و بی حرمتی در مسجدالنبی و مسجدالحرام تلقی می‌شود.

۱ - گرفتن قرآن و كفش در يك دست

۲ - به هم زدن صفوف نماز جماعت و اصرار بر عبور از میان جمعیت

۳ - ترك مسجد در آستانه اقامه نماز جماعت

۴ - خواندن نماز نافله و قرائت قرآن هنگام خطبه‌های نماز جمعه

۵ - صحبت كردن هنگام اذان و ایراد خطبه‌های نماز جمعه

۶ - بلند گفتن ذكر ركوع و سجود

۷ - زودتر از امام جماعت به ركوع و سجود رفتن

۸ - روشن گذاشتن تلفن همراه و خاموش نكردن آن به هنگام نماز

۹ - دست بسته نماز خواندن و گفتن آمین در نماز

۱۰ - استفاده از سجاده‌هایی كه بر آن ضریح ائمه و یا اسامی و القاب ائمه اطهار (ع) منقوش است.

۱۱ - عبور از جلوی نمازگزاران به خصوص هنگام نماز جماعت

۱۲ - استعمال دخانیات و رعایت نكردن نظافت

۱۳ - استفاده كردن از آهنگ‌ها و نغمه‌های نامناسب جهت زنگ تلفن همراه

۱۴ - خواندن دعا و زیارت به صورت گروهی

۱۵ - نوشتن یادداشت در قرآن‌ها

۱۶ - ورود با كفش و دمپایی به صحن مسجد

۱۷ - استفاده از سیگار در همه نقاط مسجد ممنوع بوده و مجازات حبس و شلاق دارد.

۱۸ - حمل وسائل الكترونیکی نظیر نوت‌بوک و دوربین و وسایلی از این قبل به حرم ممنوع است

۱۹ - فرستادن صلوات با صدای بلند

۲۰ - جدال و درگیری

۲۱ - فریادزدن و یكدیگر را با صدای بلند صدا كردن

۲۲ - گرفتن قرآن به دست چپ و گذاشتن آن روی زمین و فرش

۲۳- قرائت نماز فردی هنگام نماز جماعت

۲۴- بردن قرآن از مسجد به محل سکونت جهت تلاوت

۲۵- عبور از روی قرآن و قفسه‌های قرآنی

۲۶- بلند کردن کفش

در فرهنگ عرب بلند کردن کفش به طرف کسی توهین قلمداد می‌شود و در چند سال اخیر تعدادی از زائران ایرانی به این اتهام که در مقابل مرقد پیامبر و قبور خلیفه اول و دوم کفش خود را بالا گرفته بازداشت و مدتی را در بازداشتگاه‌های مدینه به سر برده‌اند بنابراین باید دقت شود در صورتی که زائران کفش‌های خود را به همراه می‌برند اولاً حتماً از کیسه کفش استفاده شود و ثانیاً باید مواظبت شود که در مسجدالنبی و به خصوص در مقابل ضریح مطهر کفش‌ها را بالا نگیرید

- در تمام مکان‌های مسجدالنبی و مسجدالحرام دوربین‌های مدار بسته‌ای کار گذاشته شده است که به طور دائمی در حال رصد کردن افراد حاضر در این مکان‌هاست که این مسئله در مسجدالنبی شامل قسمت بانوان نیز می‌شود به همین علت به زائران محترم توصیه می‌شود که در رفتار و اعمال خود دقت نمایند و خصوصاً بانوان محترمه نسبت به رعایت کلیه مسائل شرعی از جمله حجاب دقت لازم را داشته باشند.
- باید سعی نمود با مأمورین و نیروهای خدماتی مسجدالحرام و حرم شریف نبوی همکاری داشته باشند و در مواقع بروز مشکل از بحث و جدل و یا دخالت در کار مأموران سعودی مستقر در حرمین پرهیز نمایند.
- از بحث و جدل با برخی عوامل تندرو و مغرض که به دنبال اختلاف‌افکنی بین مسلمانان (شیعه و سنی) هستند از قبیل توهین به شیعیان و ایجاد مزاحمت و موارد دیگر پرهیز نمایند.
- ممکن است برخی از موارد ذکر شده خود به خود برای شما مشکلی ایجاد نکند لیکن به دلیل برانگیختن حساسیت پیروان سایر مذاهب و مأموران سعودی و پیامدهای نامطلوب آن و برای رعایت مصلحت مهم‌تر باید از آن‌ها احتراز نمود.

قبرستان بقیع

یکی از مکان‌های مهم زیارتی زائران ایرانی و غیرایرانی در سفر به عربستان سعودی قبرستان بقیع در شهر مدینه منوره است علت اهمیت آن این است که از یک طرف مقامات سعودی و وهابیون تندرو معتقدند که بسیاری از اعمال خلاف سلیقه فرقه وهابیت در این مکان انجام می‌گیرد و از طرف دیگر به جهت قبور ائمه شیعه و بسیار دیگری از یاران پیامبر در این مکان برای مسلمانان جهان و بخصوص شیعیان دارای اهمیت است، به همین علت برخوردهای مأمورین سعودی با زائران در این مکان نسبت به اماکن مذهبی دیگر در مدینه منوره و مکه مکرمه خشن‌تر است و این مکان را به یکی از پر مسئله‌ترین مکان‌های زیارتی عربستان تبدیل کرده است. و در بعضی موارد به بحث و جدل و نهایتاً درگیری و دستگیری منتهی می‌شود، لذا با توجه به اهمیت این مکان در خصوص انجام زیارت و حضور مسلمانان از اقصی نقاط جهان و حفظ شأن شیعه زائران باید از انجام اعمالی که موجب خدشه‌دار شدن چهره زائر ایرانی و دادن بهانه به دست مخالفان تشیع می‌گردد خودداری گردد برخی از مواردی که از نظر قوانین و مقررات سعودی انجام آن‌ها در بقیع غیرمجاز است عبارتند از:

۱ - برداشتن خاک، سنگ یا گندم از بقیع

- ۲ - فیلم برداری و عکس برداری از بیرون و داخل بقیع
- ۳ - نماز خواندن در کنار و داخل بقیع
- ۴ - نوحه خوانی ، سینه زنی و خواندن مرثیه
- ۵ - توقف و خوابیدن کنار دیوارهای بقیع و سد معبر کردن و ایجاد مزاحمت برای دیگران
- ۶ - تجمع در مقابل قبرستان بقیع به هنگام نماز جماعت
- ۷ - بستن دخیل به نرده های بقیع به وسیله پارچه، نخ ، قفل و امثال آن
- ۸ - پا برهنه راه رفتن در قبرستان
- ۹ - انداختن عریضه، پول، لباس، پارچه و شمع روی قبور
- ۱۰ - مالیدن پارچه های کفنی و غیره به نرده های اطراف قبرستان جهت تبرک
- ۱۱ - روشن کردن شمع
- ۱۲ - انداختن سفره های نذری
- ۱۳ - خواندن زیارت با صدای بلند و به صورت دسته جمعی (بخصوص دعای توسل و زیارت عاشورا)
- ۱۴ - گریه کردن با صدای بلند
- ۱۵ - استفاده از بلندگو در بیرون و داخل بقیع
- ۱۶ - پاشیدن گندم برای کبوتران
- ۱۷ - حمل تابلوی کاروان ها (در بعضی مواقع مأموران سعودی به این کار اعتراض و ممانعت می نمایند)

نحوه برخورد مأموران سعودی با زائران در قبرستان بقیع

معمولاً مأموران سعودی به یکی از روش های ذیل با زائران برخورد می نمایند:

- ۱- ارشاد لفظی: از طریق سخنرانی هائی که عوامل هیأت امر به معروف و نهی از منکر در قبرستان بقیع برای زائران ایراد می گردد.
  - ۲- برخورد فیزیکی: معمولاً بحث های دوطرفه بین زائران و مأموران سعودی منجر به برخوردهای تند فیزیکی مأموران با زائران می گردد و بعد از بیرون کردن زائر از بقیع آن را به دفتری در زیر بقیع منتقل و با شیوه تهدید و تطمیع با زائر برخورد می نمایند و در بعضی موارد با گرفتن تعهد زائر را آزاد می نمایند
  - ۳- بازداشت: در بعضی موارد برخورد مأموران سعودی با زائران در بقیع منجر به بازداشت زائران گردیده است مأموران سعودی انجام اعمال فوق الذکر در بقیع را به عنوان تبلیغ و ترویج شیعه قلمداد کرده و زائران را با همین اتهام بازداشت می نمایند.
- زمان استفاده از بقیع
- قبرستان بقیع صبح ها پس از اقامه نماز صبح و بعد از ظهرها نیز پس از نماز عصر به مدت دو ساعت باز است و در این مواقع در چنین ساعاتی بانوان فقط می توانند از درهای ورودی وارد شوند و پشت میله های آهنی زیارت بخوانند. روضه منوره رسول خدا (ص) نیز صبح ها از ساعت ۷/۳۰ لغایت ۹/۳۰ و بعد از ظهرها پس از اقامه نماز ظهر به مدت دو ساعت برای استفاده بانوان باز است.

براساس فتوای علمای عربستان اگر کسی پیامبر و یایکی از اصحاب رسول خدا (ص) را لعن نماید در حکم جسارت به حضرت بوده و کسی که به ایشان جسارت نماید کافر و مستحق قتل است.

بدو باید به این نکته اشاره کرد که اغلب افراد دستگیر شده به اتهام سب خلفا در سال های اخیر در مدینه و بخصوص در مسجد النبی و در بعضی مواقع در قبرستان بقیع و در حالت خواندن ادعیه و بخصوص (زیارت عاشورا) انجام گرفته است.

مأموران سعودی با اتهام این که شما در حال خواندن زیارت به خلفا و صحابه دشنام داده اید بابت بدترین برخورد ممکن افراد را دستگیر کرده و بلافاصله به محل شرطه در مدینه و یامکه منتقل می نمایند و بعد از بازجوئی های اولیه فرد را به بازداشتگاه منتقل می نمایند.

لازم به ذکر است در این مقطع ورود نیروهای ستادی و توجیه مأموران و پیگیری های مختلف می تواند در آزادی فرد دستگیر شده بسیار مؤثر باشد در هر صورت بعد از بازداشت فرد و تشکیل پرونده و رفت و آمدهای مکرر به دادگاه و صدور حکم بعد از چندین ماه زندانی شدن همراه بارنج و زحمت پیگیری های مداوم مسئولین مربوطه ایرانی در عربستان فرد دستگیر شده بعد از تحمل مجازات از زندان آزاد و با وضع بدی به کشور بازگردانده می شوند.

در خاتمه باید گفت که تعدادی از زائران در موقع دستگیری و بازجوئی به علت عدم آشنایی به زبان عربی و با توصیه های مترجم های افغانی که در صورت پذیرش و توبه بلافاصله آزاد خواهند شد این اتهام را می پذیرند و در مواردی با احساسی شدن بر اتهام وارده به خود تأکید می نمایند که این باعث تشدید رفتار تند مأموران سعودی با آنها و همچنین موجب طولانی شدن روند رسیدگی پرونده خود می شوند که لازم است از طرف کارگزاران توجیهات لازم در این خصوص بعمل آید.

مقدمه:

قبل از ورود به بحث و با توجه به وظایف هیات امر به معروف و نهی از منکر عربستان در خصوص جرائم اخلاقی و مقابله با موارد منکراتی و نقش تاثیر پذیر این هیات در خصوص بسیاری از مسائل ابتدایه بررسی ساختار این هیات و وظایف آن پرداخته و در پایان به یکی دومی از تخلفات اخلاقی می پردازیم.

هیات امر به معروف و نهی از منکر در عربستان

هیات امر به معروف و نهی از منکر در عربستان یکی از نهادهای تحت پوشش جریان سنتی دینی و هیات کبار علماست یکی از دستگاههای دولتی وابسته به شورای وزیران است و بر اساس نظام الاجراءات الجزائیه السعودیه (آئین دادرسی کیفری) یکی از ضابطین قضائی عربستان نیز به شمار می رود از جهت اهمیت یکی از ارکان اساسی حکومت است که دارای اساسنامه، بودجه، لوایح و سازمانهای مرتبط است.

وظیفه این هیات که به پلیس دینی نیز در بین کشورهای عربی شهرت دارد در سطح اجتماع با ماموران خود که به (مطوع) شهرت دارند با کارهای خلاف شئون اسلامی مبارزه می کنند و در اوقات نماز مردم را به رفتن به مساجد دعوت می نمایند و از تردد افراد بد حجاب در معابر عمومی جلوگیری می کنند افراد این هیات از مقبولیت اجتماعی برخوردار نیستند. عامه مردم از عملکرد آنان ناخرسند هستند بسیاری از آنان لباس های ویژه ای می پوشند و معمولاً چهره های عبوسی دارند. در سال های اخیر با توجه به اقدامات غیر منطقی و افراطی اعضای هیات امر به معروف و نهی از منکر در مناطق مختلف عربستان و به خصوص در دوشهر مدینه منوره و مکه مکرمه و اعتراضات مردمی در شهرهای مختلف دولت عربستان به این نتیجه رسیده است که حیثه وظایف این هیات را محدود نماید.

اخبار برخورد های تند این هیات با موضوعات مختلف و به خصوص با خانم هابه مطبوعات عربستان کشیده شده است مقامات سعودی در همین اواخر مسئولین هیات را در بعضی از مناطق از جمله مکه مکرمه که فردی سخت گیر بود تغییر دادند هیئت امر به معروف و نهی از منکر ادعای کند که در طول یک سال گذشته مانع وقوع ۴۲۶ هزار رفتار غیر شرعی در عربستان سعودی شده و جلوی آن را گرفته در حالیکه این ادعا به هیچ وجه درست نسبت بیش از ۷۶ درصد از این رفتارها غیر قانونی نبوده بلکه این هیئت آن را غیر قانونی و غیر شرعی می داند، در حال حاضر با توجه به وضعیت عربستان دولت شروع به آموزش مطوعین قبل از ورود به کار کرده است.

هر چند این هیات در عربستان یکی از ضابطین قضائی نیز به شمار می رود اما حوزه فعالیت هیات خیلی فراتر از وظایف یک ضابط قضائی است .

بر اساس اساسنامه هیات که در ۳۷ ماده تنظیم شده است هیئت اختیار دارد که مرتکبان و متهمین که در واجبات شرعی مسامحه می کند دستگیر نماید و از مواردی که بر عقائد و رفتار و آداب عمومی تاثیر می گذارد مراقبت نماید و در پرونده های که در حوزه صلاحیت هیئت و مرتبط با وظایف آن تشکیل شده است و احیاناً توسط مقامات امنیتی یا میران ضبط شده است حضور نماینده هیات را ضروری می داند، همچنین پس از صدور حکم در پرونده های که مربوط به این هیات هاست آنان را مطلع نمایند و مقامات ذیربط ملزم به حمایت از اقدامات این هیات نموده است.

این هیات دراماکن مذهبی در دو شهر: مدینه منوره و مکه مکرمه مستقر و در خصوص رفتار زائران به خصوص شیعیان حساسیت زیادی از خود نشان می دهند و با برخورد هایی تند از انجام اعمال و خواندن زیارات دراماکن به خصوص در مسجد النبی و بقیع جلوگیری می نمایند و با ایجاد بحث های کاذب در بسیاری از موارد مشکلات جدی برای زائران ایرانی ایجاد می نمایند.

مهمترین وظایف هیات رامی توان در برخورد با تخلفات زیر خلاصه کرد:

۱- اداره منازل یا اماکن ارتکاب فحشاء

۲- تلاش افراد به قصد تجاوز یا زنا

۳- ارتکاب زنا، لواط، قمار

۴- تعرض مردان به زنان همراه با گفتار یا عمل

۵- خلوت حرام

۶- شبیه شدن مرد به زن و برعکس

۷- استعمال مسکر، در اختیار داشتن، ترویج و ساخت آن

۸- همکاری در ترویج مسکر و ساخت آن

۹- تعقیب اتومبیل های حامل زنان و توقیف آن ها

۱۰- تخلف از نماز و ادامه کار بعد از اذان

۱۱- تخلفات اخلاقی

۱۲- مخالفت ها با آداب عمومی (هنجار شکن)

۱۳- بالا بردن صدای ترانه ها در مکان های عمومی

۱۴- کوتاه کردن موی صورت های عجیب و غریب.

۱۵- استعمال دخانیات در اماکن عمومی و نزدیک مساجد

۱۶- پوشیدن لباس های نامناسب

۱۷- روشن کردن رادیو، تلویزیون یا ضبط صوت و امثال آن نزدیک مساجد به طوری که موجب اختلال در کار نمازگزاران گردد.

۱۸- کم فروشی مراقبت عمومی از بازارها، راه ها، باغها و دیگر اماکن عمومی و جلوگیری از وقوع منکرات شرعی از جمله

اظهاری احترامی غیرمسلمانان به شعائر اسلامی و احکام آن، عرضه و یافروش عکسها، کتاب ها یا نوارهای صوتی

یا تصویری منافی با آداب شرعی یا مخالف با عقیده اسلامی با مقامات ذیربط، عرضه عکسهای مبتذل یا شعائر ادیان

غیراسلامی، همچون صلیب، ستاره داود تصویر بودا یا امثال آن، بدعت های آشکار مانند اوقات یا مکانی که

مورد تأیید شرع نیست و یا برپائی جشن در اعیاد و مناسبت های بدعت گونه غیراسلامی، اعمال جادوگری و شعبده

بازی و دروغ پردازی به منظور حیف و میل کردن اموال مردم.

۱۹- اعمال حسابرسی در نماز، پیام دعوت به نماز، گشت در خیابان ها و بازارها به منظور ترغیب مردم در شتافتن به سوی

نماز در اوقات آن، و در صورتی که فرد سهل انگاری کند او را مورد مواخذه قرار می دهند.

۲۰- مراقبت از کشتارگاه ها به منظور ذبح شرعی صحیح

همان طوری که ملاحظه می شود اختیارات و وظایف هیات بسیار فراتر از یک ضابط قضائی است و دارای اختیارات نامحدودی می باشد به طوری که هیات پاهارا از این وظایف نیز فراتر گذاشته و در مواردی دخالت می نماید که در حیطه وظایف آن نیست به طوری که محمدنقادی یکی از اعضای مجلس مشورتی در عربستان در اظهاراتی به این موضوع اعتراض کرده و می گوید هیئت امر به معروف و نهی از منکر حتی گاهی در نشریات مختلف دخالت می کنند و درباره چاپ مطالب مختلف نظرمی دهند در حالی که این مسئله به هیچ وجه به آنان ربطی ندارد. حال به بعضی از جرائم اخلاقی در قوانین عربستان که ممکن است زائران ایرانی در اثر بی احتیاطی مورد اتهام واقع شوند را بررسی می کنیم.

اتهام خلوت بانامحرم

این اتهام در مورد زائران ایرانی تاکنون وجود نداشته و یابا ندرت اتفاق می افتد اما دانستن قوانین آن می تواند برای کارگزاران و زائران ایرانی مفید باشد.

مجازات اتهام خلوت بانامحرم

حکم این اتهام از طرف قضات عربستان (۹۰ ضربه تازیانه) تعزیری برای هریک از زن و مرد تعیین شده است اما با توجه به اینکه در عربستان بعضی از جرائم به خصوص جرائم اخلاقی تابع قانون یکسانی نسبت در قضایای مشابه مجازات های متفاوتی وجود دارد در بعضی از موارد حکم صادره در خصوص این اتهام ۱۵۰ تا ۲۰۰ ضربه تازیانه نیز صادر شده است.

مصادیق اتهام خلوت بانامحرم

تعریف این اتهام در عربستان تقریباً تمامی کشورهای دیگر اسلامی متفاوت است و این اتهام حتی در بعضی مواقع به نوشیدن یک قهوه توسط دو همکار در رستوران اداره محدود می شود. بر اساس قوانین عربستان:

نوشیدن قهوه یا چای در قهوه خانه ها، رستوران های هتل ها و ورود به بخش خانوادگی در مکان های عمومی یا خصوصی از مصادیق خلوت بانامحرم تلقی می شود حتی اگر این دو نفر در ارتباط با امور شغلی بایکدیگر گفتگو کنند زیرا: اولاً: اشتغال زنان با مردان به صورت مختلط مورد تأیید وزارت کار نیست. ثانیاً بخش های خانوادگی در قهوه خانه ها و رستوران ها مختص محارم و خانواده هائی است که فرزندان را همراه خود می آورند.

شرایط و نحوه دستگیری

در صورتی که زنی بدون محرم با مردی در قهوه خانه، رستوران ها و هتل ها در حال گفتگو باشند و یا مواردی که از نظر ماموران امر به معروف و نهی از منکر از مصادیق اتهام خلوت بانامحرم باشد این ماموران وارد عمل شده و هر دو نفر را دستگیر و آنان را مجبور به سوار شدن در اتومبیل هیات نموده و به مرکز هیات یا محل شرطه انتقال می دهند و در مدت دستگیری اجازه هیچ گونه تماسی حتی با خانواده خود را به دونفر نمی دهند سپس بعد از تشکیل پرونده

وبازجوئی های اولیه پرونده راجهت تکمیل مراحل قضائی به هیات تحقیق والادعاء العام که نقش دادستانی در تحقیق وتعقیب جرائم در عربستان داردارجاع تاازآن طریق به دادگاه ارسال گردد.

تلیق

تلیق ازالصاق گرفته شده ودر لغت به معنی چسباندن است ودر اصطلاح در عربستان سعودی به اتفافی گفته می شودکه درحالت طواف وبه خصوص درموقع بوسیدن حجرالاسودمردبه طور غیرمتعارف به زن نزدیک شودوبه عبارت دیگر یک نفر مردخودش رابه زن بچسبانداین اتفافی بیشتر در حجرالاسود و در اثر ازدحام زائران به منظور بوسیدن حجرالاسود رخ می دهد.

درسال های اخیرمتاسفانه تعدادی از زائران ایرانی به این اتهام دستگیر وبه مجازات های سنگین محکوم شده اند. بررسی پرونده ها در این خصوص نشان می دهدکه بسیاری از اتهامات واهی وبعضی در اثر بی احتیاطی زائران درموقع انجام طواف وبوسیدن حجر متوجه آنان شده است .

نحوه دستگیری در اتهام تلیق

نحوه دستگیری به چند صورت در مسجد الحرام انجام می گیرد اول اینکه زائران عزیز وقتی وارد مسجد الحرام می شود با کمی دقت متوجه خواهند شد که در دیوارهای مقابل حجرالاسود تعدادی دوربین مدار بسته حرکات زائران این قسمت راتحت نظر دارد به طور کلی باید این نکته رادر نظر داشت هیچ مکانی در مسجد الحرام ومسجد النبی وجود ندارد که تحت پوشش دوربین های مدار بسته نباشد. این حرکات و رفتار زائران توسط ماموران در قسمت اداری مسجد الحرام ودر اتاق های خاص از طریق دوربین پیگیری و در مواقعی که مواجه بانزدیکی یک مرد به زن می شوند به توسط بی سیم ماموران داخل مسجد الحرام راز این موضوع مطلع و باراهنمائی وهدایت آنان نسبت به دستگیری زائران اقدام می نمایند.

شیوه دیگر دستگیری افراد بر اساس مشاهدات عینی ووجود شاهدان که معمولاً از ماموران سعودی هستند و در بسیاری از موارد در مورد افراد مختلف مشابه هستند نسبت به دستگیری افراد اقدام می نمایند.

روش دیگر، شکایت بعضی از خانم ها در این خصوص است که در این مورد ماموران و دادگاه های عربستان باشند بیشتری برخورد می نمایند .

مواردی که در سال های گذشته وجود دارد که افراد دستگیر شده مسن بوده و در موردی فردی دستگیر شده بود که فرزند دختر خود را بغل کرده بود که در کعبه را به بوسد، لذا باید در این خصوص دقت های لازم بعمل آید که در اثر بی احتیاطی افراد دچار مشکل نگردند.

نحوه رسیدگی دادرسی اتهام تلیق

بعد از دستگیری زائران وانجام بازجوئی های لازم ومعیانات انجام شده درموقع دستگیری وتکمیل پرونده متهم دستگیر شده جهت رسیدگی وتعیین مجازات به دادگاه ارسال می گردد.

اولاً: مشکلی که دردادگاه های عربستان حتی درموقع بازجوئی برای زائران ایرانی وجود دارد وجود مترجم های افغانی است که دربدو ورود با صحبت با زائران و با قول اینکه در صورت پذیرش اتهام و توبه آزاد خواهی شد افراد اقرار به این جرم می نمودند و همین مطلب بر علیه خود آن استفاده و با توجه به اقرار به مجازات های سنگین محکوم می شوند. ثانیاً: با توجه به اینکه درموقع دستگیری فرد فقط مرد دستگیری می شود و خانم ها می شوند اثبات مواردی که فرد با همسرش بوده بسیار مشکل و تقریباً محال است.

ثالثاً: وجود شاهد های پرونده دردادگاه و شهادت علیه فرد دستگیر شده از مشکلات زائرین تحت محاکمه می باشد، مجموعه موارد فوق حاکی از این است که تقریباً کلیه پرونده های مورد رسیدگی دردادگاه اتهام تلصیق در مورد زائران را موجه تشخیص و حکم به محکومیت افراد داده می شود.

میزان مجازات اتهام تلصیق: مجازات اتهام تلصیق شلاق و حبس می باشد لکن محاکم مختلف در عربستان آراء مختلفی در خصوص میزان مجازات صادر می نمایند.

مثلاً ۴ ماه حبس و ۱۵۰ ضربه شلاق، یا ۵ ماه حبس ۱۰۰ ضربه شلاق، ۶ ماه حبس و ۱۰۰ ضربه شلاق، ۶ ماه حبس و ۲۰۰ ضربه شلاق و...

مقدمه

دولت عربستان سعودی برای اداره امور حج تعدادی موسسه ایجاد کرده که امور اجرائی حج را از طریق این موسسات انجام می دهد این موسسات زیر نظر وزارت حج عربستان که مسئول تنظیم برنامه ها و هماهنگ کننده مسائل مختلف حج است . انجام وظیفه می نمایند و انتخاب روسا و یا تغییر آن ها از اختیارات وزیر حج می باشد . این موسسات عبارتند از :

۱. الموسسه الاهلیه لمطوفی حجاج ایران

۲. مکتب الادلاء با المدینه المنوره

۳. النقابه العامه للسيارات

۴. مکتب الو کلاء الموحد

۵) مکتب الزمازم

با توجه به اهمیت موسسات فوق در خصوص اداره امور حج ذیلا به طور خلاصه به وظایف هر کدام از آن ها می پردازیم

الموسسه الاهلیه لمطوفی حجاج ایرانی

جمهوری اسلامی ایران تنها کشور حج گزار در عربستان است که دارای یک موسسه مستقل در خصوص عهده دار امور طواف می باشد وبقیه موسسات کشورها بصورت مشترک یا منطقه ای است که این حاکی از اهمیت کشور جمهوری اسلامی در زمینه برگزاری اعمال مناسک حج می باشد . بعنوان مثال :

۱. موسسه مطوفین حجاج ترکیه ، مسلمانان اروپا ، آمریکا و استرالیا

۲. موسسه مطوفین حجاج جنوب آسیا

۳. موسسه مطوفین حجاج غیر عرب افریقا

۴. موسسه مطوفین حجاج شرق آسیا

۵. موسسه مطوفین حجاج کشور های عربی

اهم وظایف موسسه مطوفین عبارتند از :

۱. استقبال از حجاج در مرکز تفویج

اولین وظیفه موسسه این است که در موقع ورود زائران به مکه مکرمه در مرکز تفویج از آن استقبال شود و ضمن خوشامدگوئی با اختصاص راهنمایان که اصطلاحاً به آن مرشد گفته می شود زائران را به منازل خود برسانند .

متاسفانه این وظیفه چند سال پیش فراموش شده بود و بطور کلی انجام نمی گرفت از چند سال پیش موسسه به این وظیفه خود به صورت نیم بند عمل می نماید منتها افرادی که جهت اینکار در نظر گرفته شده اصلاً مسلط به شهر مکه نبوده و معمولاً از دانش آموزشی هستند که در موسم حج بکار گرفته می شوند .

۲. همکاری با امداد گمشدگان

یکی دیگر از وظایف موسسه این است که نمایندگان خود را به دفاتری که از طرف وزارت حج در خصوص هدایت گمشدگان ایجاد شده است بفرستد و زائران گمشده را تحویل گرفته و آنان را به منازل خود برسانند و نیز اگر زائری گم شود باید وضع او را هر شش ساعت یکبار به واحدهای امنیتی و سازمان های مربوطه اعلام نمایند که متاسفانه این کار در حال حاضر به طور کامل انجام نگرفته و تمام وظایف را قسمت واحد گمشدگان (راهنمایان زائران) ودر ستادهای مکه و مدینه انجام می دهند .

۳. موسسه باید زائر بیمار را به نزدیکترین مرکز بهداری برسانند و اگر حالش مساعد نبود به سرعت برای او پزشک حاضر کند .

۴. آماده کردن اتوبوس های حجاج جهت ایام تشریق و انتقال زائران به عرفات و منی و تعیین راهنما جهت استقرار در هر اتوبوس به جهت راهنمایی و ارشاد راننده و رساندن زائران به چادرهای خود در مشاعر از دیگر وظایف این موسسه است .

۵. نظافت چادرها در اختیار گذاردن آب آشامیدنی کافی ، مفروش کردن چادرها ، استخدام خدمه کافی جهت نظافت کلی و از بین بردن پشه و مگس و انتقال زباله و ضایعات به خارج تماماً به عهده موسسه مطوفین است اما متاسفانه در اثر عدم انجام این وظایف و با توجه به حساسیت مسائل بهداشتی زائران ، در چند سال اخیر دفتر نمایندگی سازمان در عربستان قرارداد جدا گانه ای جهت نظافت منی با موسسه منعقد می نماید.

۶. موسسه در زمینه انتخاب مسکن مناسب حجاج و دستیابی به آنها و اطمینان از رعایت استاندارد ها از سوی مقامات ذیربط و تأیید قرار دادهای اسکان که بعثه های حج با مجموعه های مسکونی ومالکان و مستاجران امضاء می کند . نظارت و تأیید می نماید، لازم به ذکر است که دولت عربستان بابت انجام وظایف خود حق الزحمه خود را با عنوان اجور الخدمات دریافت می نماید .

موارد فوق اهم وظایف موسسه مطوفین بود که ملاحظه می فرمائید بعضی از این وظایف توسط موسسه انجام نگرفته و ستادهای حج باید جهت رفاه حال زائران راساً اقدام به این کارها نمایند .

موسسه ادلاء بالمدينة المنوره

تمام وظایفی که موسسه مطوفین در مکه به غیر از ایام تشریق انجام می دهد از جمله استقبال و خودشامدگوئی به زائران ، دادن اطلاعات کافی در ارتباط با زیارت ، اسکان و نظارت ، پیگیری وضعیت بهداشتی زائران ، خدمات رسانی به زائران گمشده و هدایت آن ها به اماکن محل های اقامتشان و موارد در خصوص مسکن در مدینه توسط موسسه ادلاء انجام می گیرد

النقابه العامه للسيارات (سند یکای عمومی اتومبیل ها)

این سندیکا ناظر بر شرکت های طرف قرار داد جابجائی حجاج است و سندیکا مسئول تامین وسایل نقلیه مناسب حجاج است. اسم تعدادی از شرکت هائی که در حال حاضر طرف قرارداد کشورهای دیگر در این خصوص هستند عبارتند از شرکت سابتکو - ام القری - حافل - دله - ابوسرهد و ..... که کشور جمهوری اسلامی هر ساله قرار دادهای خود را جهت حمل و نقل داخلی و مشاعر با بهترین این شرکت ها منعقد می نماید .

مکتب الوکلاء الموحد

این مکتب رابط بین موسسه مطوفین ، النقابه العامه للسيارات ، ادلاء با بعثه های حج و زائران می باشد و نقش محوری دارد و هماهنگ کننده رفت و برگشت حجاج از کشورهای خود به عربستان و نیز نقل و انتقال بین شهری حجاج و مشاعر مقدسه است .

وظایف این مکتب عبارت است از استقبال از زائران در مبادی ورودی عربستان از جمله فرودگاه ها ، دریافت گذرنامه و هزینه های اجور الخدمات (خدمات و هزینه های حمل و نقل) در حقیقت نماینده موسسات و سندیکاهای عمومی اتومبیل ها و شرکت های حمل و نقل است. بدین صورت که مکتب الوکلاء حقوق موسسه مطوفین را برای تجهیز چادرها به عنوان اجور الخدمات دریافت می کند و به موسسه می پردازد و همچنین کرایه اتوبوس های النقابه العامه دریافت می کند و به موسسه می پردازد و همچنین این دفتر مسئول فرستادن حجاج به مکه مکرمه و یا مدینه منوره است همچنین مسئول بازگرداندن حجاج به وطن شان با همکاری ادارات گذرنامه و شرکت های هواپیمائی است به عبارت دیگر اولین و آخرین دفتری که زائران با آن در فرودگاه روبرو می شوند مکتب الوکلاء الموحد می باشد .

نکته ها:

۱. اجور الخدمات (هزینه های حمل و نقل و.....) در خصوص زائران ایرانی به صورت متمرکز توسط دفتر نمایندگی پرداخت می گردد .
۲. در موقع ورود به فرودگاه های جده و مدینه مدیران باید دقت نمایند که گذرنامه زائران را حتماً تحویل مکتب الوکلاء نمایند که در موقع خروج از مکه و مدینه و در بازگشت دچار مشکل نگردند .

مکتب الزمازم

این دفتر در سال ۱۴۰۳ هـ . ق به فرمان وزیر حج و اوقاف عربستان تأسیس شد و وظیفه آن رساندن آب آشامیدنی برای حاجیان در مراکز استقبال و تفویج حجاج و همچنین در منازل آنها می باشد. این مکتب در محل استقرار خود موزه کوچکی تشکیل داده که لوازم و ادوات قدیمی چاه زمزم و وسایل رساندن آب به حجاج به نمایش گذاشته شده است .

الدفاع المدني (دفاع شهری)

کمیته دفاع مدنی عربستان در موسم حج برای کارگزاران و عوامل ایرانی نامی آشناست و با توجه به وظایف کمیته در امور مختلف حج لاجرم در بسیاری از موارد عوامل حج به خصوص اعضای ستاد ها با این کمیته سروکار

دارند. بدین جهت در ابتداء به خلاصه ای از نحوه تشکیل این کمیته پرداخته و در ادامه خلاصه ای از وظایف آن را بیان می کنیم .

این کمیته بر اساس مرسوم الملکی شماره ۱۰ در مورخه ۱۰ / ۵ / ۱۴۰۶ (۱۹۸۶ م) به منظور حمایت از ساکنین و همچنین اموال عمومی و خصوصی در مقابل خطرهای آتش سوزی ، مصائب ناشی از جنگ و حوادث مختلف و کمک به رنج دیدگان در مقابل حوادث و تأمین سلامت ارتباطات ترابری و حمایت از منابع و ثروت های عمومی در زمان صلح و جنگ و مواقع اضطراری تشکیل گردید . اقدامات دفاع مدنی به دو زمان جنگ و صلح تقسیم می شود و یک سری وظایفی نیز در خصوص انجام مناسک حج به عهده اوست که ذیلاً به آن اشاره می گردد .

۱. نظارت و تأیید در خصوص رعایت استاندارد های لازم در ارتباط با مسکن حجاج
۲. بازدید از محل اسکان حجاج و نظارت بر مسائل حفاظتی و امنیتی ساختمان از جهت رعایت اصولی ایمنی
۳. توصیه های لازم به شهروندان و حجاج در خصوص رعایت اصول ایمنی در خصوص خطرات ناشی از رعد و برق آتش سوزی در منازل و... سیل، سقوط از اماکن مرتفع، طوفان، خفگی و حوادث مختلفی که حجاج با آن روبرو هستند
۴. مقابله با بحران های ایجاد شده در موسم حج
۵. نظارت بر نصب خیام ها در عرفات و منی از جهت رعایت اصول ایمنی
۶. نظارت بر تجهیزات مستقر در خیام های عرفات و منی از جهت رعایت اصول ایمنی
۷. نظارت بر رعایت اصول ایمنی در زمان استقرار حجاج از قبیل عدم ذخیره مواد نفتی همچون بنزین ، عدم استفاده از ژنراتورهای کوچک ، عدم روشن کردن آتش در درون چادرها و یا نزدیک اتومبیل ها ، عدم نزدیکی لامپ های برق به سقف چادرها و عدم استفاده از گاز و .....
۸. و.....

در خصوص اهمیت این نهاد در کشور عربستان باید گفت که از نظر ساختاری در راس هرم این کمیته ۹ نفر وزیر چند نفر معاون وزیر و مسئولین دیگری حضور دارند و ریاست این کمیته در شهرهای عربستان به عهده امیر منطقه و با عضویت نمایندگان وزراء و مسئولین عضو کمیته کشوری می باشد.

❖ از اساتید محترم ودانشجویان گرامی تقاضا دارد هرگونه نظر وپیشنهادی برای تکمیل وکاربردی بودن این جزوه را به پست الکترونیکی اداره آموزش ومطالعات انعکاس فرمایند. edu@haj.ir